

univerzitná knižnica
v bratislave

ISSN 1210–2016

BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE

2/2014

V čísle:

- Téma: Výročia
- Podujatia v UKB
- Podujatia v zahraničí
- Knihovníci na cestách
- Knihovnícke podujatia na Slovensku
- Personálie
- Kalendár podujatí

O B S A H

TÉMA: VÝROČIA...

60 rokov Kabinetu rukopisov, starých a vzácných tlačí

Klára Mészárosová 4

Hudobný kabinet pripomína...

Dana Drličková 15

PODUJATIA V UKB

IFLA Trend Report, alebo "Jazdiť na vrchole vlny a či sa dať zaliať prúdom"

Stretnutie s prezidentkou IFLA Sinikka Sipilä
v Univerzitnej knižnici v Bratislave
Dagmar Kleinová 21

Prvý Knižovnícky barcamp, alebo knižky v bare a kempujúca bibliofília

Lenka Čechvalová – Tomáš Fiala 25

Slovenské bezpečnostné fórum 2014

Mária Dvořáková 30

Advokát Janko Jesenský, spisovateľ a legionár

Antónia Jasemová 32

UKB: Máme a chceme služby pre všetkých?

(Prieskum spokojnosti so službami Univerzitnej knižnice v Bratislave)
Henrieta Gábrišová – Dagmar Kleinová 34

PODUJATIA V ZAHRANIČÍ

Spomienkové podujatie venované Jakubovi Fischerovi

(Fischer Jakab emlékülés – 23. 9. 2014 Budapest)
Katarína Pekařová 42

KNIHOVNY SOUČASNOSTI 2014 opäť v Olomouci

Henrieta Gábrišová 43

TEMPUS LIBRI 2014

Katarína Pekařová

50

BIBLIOTHECA ANTIQUA

Lívia Kurucová

52

KNIHOVNÍCI NA CESTÁCH

Malá návštěva do finských knihoven

Eliška Klimentová

57

Priatel'ia Univerzitetnej knižnice v Bratislave na cestách

Exkurzia zamestnancov Univerzitetnej knižnice v Bratislave a bratislavských knihovníkov do Mestskej knižnice Ervína Szabóa v Budapešti (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) 6. októbra 2014.

Dagmar Kleinová

59

KNIHOVNÍCKE PODUJATIA NA SLOVENSKU

Konferencia k dejinám Oponickej knižnice: Aponiovci v dejinách knižnej kultúry

Miriám Poriezo'ová

64

Konferencia Profesia – knihovník – II.

Jana Matúšková

65

PERSONÁLIE

Rozlúčka s Mgr. Ľubicou Kriškovou...

(*12. 5. 1943 – †6. 11. 2014)

68

Daniela Dostalová – pri príležitosti jubilea

Kamila Fircáková

69

KALENDÁR PODUJATÍ

Prehľad podujatí uskutočnených v Univerzitetnej knižnici v Bratislave v druhom polroku 2014

Marcel Šustek

79

60 ROKOV KABINETU RUKOPISOV, STARÝCH A VZÁCNÝCH TLAČÍ

Kabinet rukopisov, starých a vzácných tlačí vznikol v septembri 1953. Šesťdesiat rokov už je kus histórie aj v existencii pracoviska. Nie je to mľník, veď kontinuita každodennej práce nebola prerušená. Skôr je to príležitosť zastaviť sa, spomenúť na zakladateľa Kabinetu Imricha Kotvana a pripomenúť si niektoré vybrané kapitoly z histórie a činnosti pracoviska, ktoré si už len málokto pamätá.

Rukopisy, staré a vzácne tlače patria k ozdobám každej knižnice. Boli súčasťou fondov Univerzitnej knižnice v Bratislave (ďalej UKB) už od jej založenia roku 1919. Pochádzali čiastočne zo starších knižníc¹, ktoré sa stali kmeňovým fondom UKB, čiastočne z nákupov a darov, pri ktorých sa uvádzali celkové počty získaných súborov kníh, bez špecifikácie zastúpených rukopisov a starých tlačí v nich. Niektoré z nich boli umiestnené osobitne v „trezorovej miestnosti“, ostatné boli roztrúsené po rôznych skladoch. V prvých desaťročiach sa týmto dokumentom nevenovala špeciálna pozornosť a v knižnici nepracoval ani znalec na systematické odborné spracovanie týchto kníh, ktorých počet sa odhadoval na niekoľko desiatok. Situácia sa zmenila začiatkom 50-tych rokov 20. storočia. Štátne úrady poverili v rokoch 1950-1951 Knižnicu Komenského univerzity sústredením kláštorných knižníc a roku 1952 zvozom a triedením „grófskych“ knižníc². Ako Jozef Bánsky spomína, už pri zhromažďovaní týchto knižníc sa snažili z obrovského množstva kníh vyčleniť aspoň rukopisy. Vytriedenie a odborné spracovanie materiálu zo zvozov trvalo vyše desaťrošie. Rápidny nárast počtu rukopisov a starých tlačí priniesol so sebou naliehavú potrebu získať pre knižnicu odborného pracovníka, ktorý by bol schopný pracovať s týmito dokumentmi. Nároky boli vysoké. Mal to byť človek vzdelaný a jazykovo pripravený s výnimočným vzťahom ku knihám.

Ak je pravda, že veľké úlohy si vždy nájdú svojho riešiteľa, tak priekopnícka úloha: vedecké spracovanie a starostlivosť o najvzácnejšie exempláre fondu UKB si vybrala Imricha Kotvana. Do knižnice nastúpil 1. septembra 1950, keď už mal za sebou niekoľkoročnú pedagogickú prax, bohatú publikačnú činnosť, hlavne publicistiku, venovanú vo veľkej miere Bernolákovcom a niekoľko monografií o Jurajovi Fándlym, Bernolákovcoch a Jánovi Hollom. V knižnici, ktorá v tom čase bola v pôvodnej budove na Klariskej ulici, spracovával cudzojazyčnú a slovacikálnu literatúru. Postupne sa preorientoval na staré tlače, hlavne inkunábuly a rukopisy. V tom čase bolo treba postupne vypracovať metodické postupy, sústrediť odbornú literatúru na spracovanie inkunábul a rukopisov a hľadať vhodný rámec na prácu v organizačnej štruktúre knižnice. V tomto príspevku nebudeme hodnotiť prínos vedeckej práce Imricha Kotvana, zameriame sa na to, o čom sa nehovorí často.

Imrich Kotvan 1910-1984

Ako, v akom prostredí a za akých podmienok vznikli jeho priekopnícke práce. Je to zaujímavé o to viac, že Imrich Kotvan sa od začiatku zúčastnil na vytváraní vhodných podmienok na špecializovanú prácu, od po-

čiatocných, viac-menej živelných, triediacich prác starých dokumentov až po vytvorenie komplexného pracoviska kabinetného typu a zároveň bol organizátorom a realizátorom celoštátnych prieskumov.

Samostatný referát rukopisov a starých tlačí sa v UKB zriadil 1. 9. 1953 v rámci oddelenia spracovania fondov, prioritne na výskum inkunábul. Inkunábuly boli medzi prvými knihami, ktoré sa začali v knižniciach vyhľadávať a spracovávať. Prvé pokusy o špecializované súpisy prvotlačí na území Slovenska vznikali v jednotlivých knižniciach už od 19. storočia. Prehľad histórie spracovania prvotlačí na Slovensku uverejnil Imrich Kotvan v úvode svojho celoštátneho katalógu inkunábul.³ Zo začiatku to boli izolované práce o inkunábulách v jednotlivých knižniciach. V rokoch 1948–1950 začal časopis *Knižnica* uverejňovať fondy prvotlačí z rôznych knižníc na Slovensku. Tento projekt možno považovať za úvod k systematickému výskumu inkunábul na Slovensku. Práca bola prerušená v dôsledku veľkého pohybu kníh, keď sa po roku 1950 veľké kláštorné a šľachtické knižnice dostali do fondov verejných knižníc. Tým sa zásadne menilo zloženie jednotlivých knižníc. Imrich Kotvan v UKB vyhľadával a sústredil inkunábuly a začal ich katalogizovať podľa náročných kritérií. Roku 1955 vydal v dvoch útlých zväzkoch ich prvý katalóg.⁴ Zá-

Ilustrácia z inkunábuly SCHEDEL, Hartmann:
Liber chronicarum. Nürnberg 1493.

roveň s katalogizovaním sa roku 1955 prvotlače vyčlenili z ostatných fondov knižnice, presignovali sa, dostali osobitné označenie Inc. a odvtedy sa uchovávajú a budujú ako samostatný fond. Referát rukopisov a starých tlačí UKB sa stal vedeckou dielňou spracovania inkunábul nielen z vlastných

fondov, ale z celého Slovenska. Spracovanie prvotlačí neiniciovali len jednotlivé knižnice pre svoje potreby, ale túto prácu významne ovplyvnili aj dve ďalšie skutočnosti: celosvetový súpis inkunábul *Gesamtkatalog der Wiegendrucken*, vydávaný v Berlíne, na ktorom participoval aj Imrich Kotvan a idea vytvoriť ústredný katalóg slovenských knižníc. V súvislosti s ústredným katalógom slovenských knižníc sa sformulovala aj prioritná úloha: celoštátny súpis prvotlačí.

Ján Čaplovič roku 1972 s poľutovaním konštatoval, že navrhovaný prieskum slovenských knižníc sa uskutočnil len v malej miere.⁵ Jediný, kto sa venoval systematickému prieskumu slovenských knižníc bol Imrich Kotvan, ktorý sa stal realizátorom úlohy prieskumu a evidencie inkunábul na Slovensku. V drobnej tlači z roku 1958 podrobne opísal históriu a spôsob realizácie úlohy.⁶ Pracovalo sa súbežne na predbežnom prieskume a na odbornom spracovaní fondov jednotlivých knižníc. Predbežný prieskum početného stavu inkunábul na Slovensku sa uskutočnil dotazníkovou formou od marca 1957. Dotazníky rozposlala Slovenská akadémia vied všetkým štátnym vedeckým knižniciam, krajským a okresným múzeám, štátnym archívom, profesorským knižniciam bývalých gymnázií a učiteľských akadémií, biskupstvám rímskokatolíckej cirkvi a riadiacim inštitúciám ostatných cirkví. Cirkevné úrady distribuovali dotazníky farským úradom. Dotazník obsahoval päť otázok, ktoré sa týkali počtu prvotlačí v knižnici respondenta, či sú spracované alebo publikované, ktoré z nich sú najvzácnejšie a v poslednej otázke sa pýtali na prípadné informácie o ďalších prvotlačiach v ich okolí. Na základe prieskumu a už existujúcich súpisov zistili 1373 popisných jednotiek inkunábul na Slovensku a tento počet sa v rokoch 1957-1975 zvýšil na 1523 exemplárov. Paralelne s dotazníkovou akciou prebiehalo aj postupné spracovávanie fondov inkunábul v jednotlivých knižniciach, realizované Imrichom Kotvanom. V rokoch 1956 – 1980 postupne vychádzali katalógy prvotlačí Vedeckej knižnice mesta Bratislavy, Lyceálnej knižnice v Bratislave, Kapitulskej knižnice v Bratislave, Lyceálnej knižnice v Kežmarku, praco-

visku Matice slovenskej v Bratislave, knižnice v Kremnici, Univerzitetnej knižnice v Bratislave, katalóg Čaplovičovej knižnice v Dolnom Kubíne, Knižnice Matice slovenskej v Martine, v Nitre, spojený katalóg archívov, múzeí a niektorých historických knižníc, knižníc v Košiciach, v Jasove a v Spišskej Kapitule.⁷ Neskôr vyšli zoznamy prvotlačí v Bardejove a v Banskej Bystrici⁸ a posthumná práca o inkunábulách Slovenskej národnej knižnice v Martine.⁹ Základný výskum bol dovŕšený roku 1979 impozantným dielom, ktoré obsahovalo výsledky spomenutých parciálnych výskumov.¹⁰ V tom čase akýkoľvek výskum knižničných dokumentov sa dal realizovať len pomocou tlačených bibliografií, katalógov, štúdií. Imrich Kotvan, ako pracovník Univerzitetnej knižnice, sústredil výbornú príručnú knižnicu, ktorá obsahuje najdôležitejšiu literatúru k spracovaniu inkunábul a dodnes je vyhľadávaná bádateľmi.

Popri výskume inkunábul, ktorý začal v knižnici roku 1953 sa celoštátna dotazníková akcia začala 25. marca 1957 a od roku 1957 sa rozbehli práce aj na rukopisnom fonde. Pri tej príležitosti vyhotovil Imrich Kotvan 31. 3. 1957 správu o prieskume rukopisov UKB, v ktorej zmapoval aktuálny stav.¹¹ Z jeho správy citujeme: *Univerzitná knižnica má rukopisy povahy knižnej a archíválie. Rukopisy knižnej povahy sú katalogizované a nekatalogizované.*

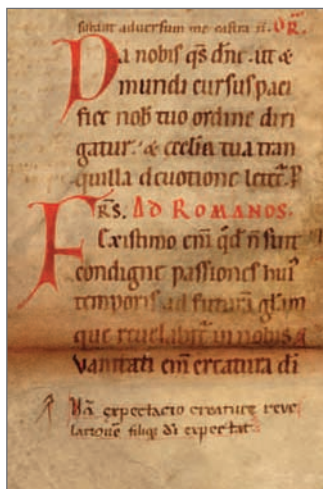
Katalogizované sú rukopisy:

- a) *orientálne, ktoré sú uložené vo veľkom trezore...*
- b) *rozmanitého charakteru, podľa povahy, reči a formátu uložené v príslušných oddeleniach fondov – niekoľko málo exemplárov je v trezore.*

...Mám v programe všetky tieto roztratené rukopisy z fondov vybrať a uložiť ich podľa vzoru iných knižníc na jedno miesto. ...nekatalogizované rukopisy: Základ tvoria rukopisy z kláštorných a grófskych fondov a sú uložené na Klariskej ulici na prvom poschodí v trezorovej miestnosti. Do tejto miestnosti som shromaždil všetky mi doteraz známe rukopisy z rozličných miest na Klariskej, a to z miestnosti, kde sú drobné tlače, ... z malého trezoru v múre pred bývalou riaditeľňou... a z bývalej jezuitskej knižnice.

Až sa zapracujem do katalogizácie rukopisov, spracujem ich uprednostnene. ...stav vyše 400 exemplárov rukopisov nie je konečné číslo. Vyhľadávanie a spracovanie rukopisných prameňov bolo uzavreté katalógom, ktorý obsahoval popisy 1 310 knižničných jednotiek.¹² Okrem základného popisu kniha obsahuje mimoriadne cenné registre, menný a vecný, register incipitov, chronologický, odborový a jazykový register, ktoré spĺňajú najnáročnejšie kritériá na vyhľadávanie dokumentov a obsahuje aj koncordanciu signatúr, lebo dokumenty zaradené do fondu európskych rukopisov z rôznych skladových skupín stratili pôvodnú signatúru a získali jednotné označenie Ms a poradové číslo.

Od roku 1954 sa Univezitná knižnica podľa Organizačného štatútu štátnych vedeckých knižníc stáva: ústrednou vedeckou knižnicou pre Slovensko, slovenským strediskom pre vypracovávanie a vydávanie odporúčajúcich bibliografií a strediskom metodickej práce v odbore knihovníctvo a bibliografia na Slovensku.¹³ Tieto rozhodnutia zasiahli aj zamestnancov knižnice, ktorým sa starostlivosť o vlastné fondy, v určitých oblastiach, rozšírila aj o fondy na celom Slovensku.

Misál, zlomok, 12. storočie – najstarší rukopis vo fonde Kabinetu

Medzitým došlo k organizačným zmenám. 1. 1. 1959 referát rukopisov a starých tlačí z oddelenia spracovania fondov začlenili do bibliografického oddelenia. Touto zmenou pravdepodobne chceli akcentovať odbornú bibliografickú prácu referátu. Správa o tom, že v mesiacoch apríl – september sa presťahovali fondy na 2. poschodie budovy na Klariskej ulici č. 5, aby sa umožnila adaptácia miestností, pravdepodobne zasiahol aj referát rukopisov a starých tlačí, ktorý bol umiestnený na prvom poschodí, kde o rok neskôr otvorili Slovenskú pedagogickú knižnicu. UKB roku 1924

kúpila v Sarajeve rodinnú knižnicu Safveta bega Bašagića. Arabské, turecké a perzské rukopisy knižnice sa predbežne spracovali v Prahe v štyridsiatych rokoch 20. storočia. K definitívnemu spracovaniu došlo až začiatkom šesťdesiatych rokov. Práce sa ujali traja pražskí profesori Karel Petráček, Jozef Blaškovič a Rudolf Veselý a zavŕšením ich úsilia bol tlačený katalóg fondu, vydaný r. 1961.¹⁴ Roku 1961 sa začalo s reštaurovaním a konzerváciou inkunábul a rukopisov.¹⁵ Pravdepodobne išlo o menšie opravy alebo konzervačné práce, lebo veľké reštaurovanie fondov podľa štítkov v knihách sa uskutočnilo neskôr v Ústredí uměleckých řemesel – v Reštaurátorskom ateliéri v Hodoníně. V rokoch 1964 – 1975 boli reštaurované inkunábuly, ktoré dostali jednotný vzhľad, v rokoch 1964 a 1965 rukopisy Bašagićovej knižnice a roku 1969 rukopisy. Reštaurovanie prebiehalo v niekoľkých etapách na základe návrhu Imricha Kotvana, ktorý zabezpečoval nielen odbornú spoluprácu, ale aj organizačné práce spojené s prevozom kníh. Po týchto hromadných zreštaurovaniach väčších súborov už konzervátorské a reštaurátorské práce starých fondov prebiehali priebežne na pracovisku v Univerzitnej knižnici. K zmene lokalizácie referátu došlo 6. 2. 1963, keď sa presťahoval do troch miestností na 2. poschodí na Michalskej ulici č. 1 a 1. apríla 1963 sa premenoval na Rukopisy a vzácne tlače a začlenil sa do Referentského oddelenia. Materiál Imricha Kotvana z roku 1967 popisuje koncepciu činnosti pracoviska.¹⁶

...V Univerzitnej knižnici sme ešte len v štádiu budovania tohto referátu. Referát Rukopisy a vzácne tlače obhospodaruje nateraz tieto fondy: 1. Rukopisy, 2. Inkunábuly, 3. Tlače XVI. storočia, 4. Staršia robotnícka a komunistická tlač, 5. Vzácne slovanské tlače, 6. Bibliofílie, exlibrisy a väzby. ...Dokončil som prieskum fondov Univerzitnej knižnice so zreteľom na tlače XVI. storočia. ...Slovenské a slovanské tlače budem sa usilovať uprednostnene zo všetkých oddelení vyčleniť a uložiť v trezorovej miestnosti. Pravdepodobne roku 1962 na Referát rukopisov a starých tlačí pridelili aj Staršiu robotnícku a komunistickú tlač..., ktorú mali zhromažďovať a spracovávať ...podľa zásad sformulovaných v materiáli „Komunistická a robotnícka tlač vo fondoch Univerzitnej knižnice“ zo 16. 4. 1962. Imrich

Kotvan v bode 9. žiadal o rozšírenie úseku o jedného pracovníka podľa možnosti aspoň na zastupovanie. Medzitým sa pripravovala adaptácia priestorov pre špecializované pracovisko, ktoré v tom čase malo len malú študovňu pre dvoch čitateľov s otváracou dobou pondelok – piatok od 7.00 – 15.00 a v sobotu od 7.00 do 12.00. Imrich Kotvan často cestoval do zahraničia, na konferencie, absolvoval študijné a prieskumné cesty. Skúsenosti z týchto ciest pretavil aj do metodiky a organizovania práce v knižnici. Mal predstavu komplexného pracoviska, kde sa kabinetným spôsobom na jednom mieste sústredia vzácne dokumenty, spracujú sa a poskytnú čitateľom.

K ďalšiemu sťahovaniu došlo 30. 9. 1969, keď sa pracovisko premiestnilo do nových, adaptovaných priestorov na 2. poschodí budovy na Michalskej ulici č. 1, kde už boli väčšie priestory na sklady a pre študovňu, ale pracovňa bola stále skromná. Kabinet v týchto priestoroch zotrval až do roku 2003.

Imrich Kotvan roku 1981 vydal bibliografiu slovanských tlačí 16. storočia v Univerzitetnej knižnici¹⁷ a tým položil základy ďalšej výskumnej disciplíny v knižnici – výskum tlačí 16. storočia. Popri denných úlohách vyhľadávania, spracovania, ochrany inkunábul, rukopisov, tlačí 16. storočia a orientálneho fondu sa priebežne venoval aj literárno-vedeckým problémom staršej slovenskej literatúry, nielen v štúdiách, článkoch, ale aj v monografiách.¹⁸

Koncom sedemdesiatych rokov pracovník UKB, Ján Molnár sa podujal na spracovanie fondu orientálnych tlačí Bašagičovej knižnice, výsledkom práce bol katalóg tlačí, vydaný roku 1980.¹⁹

Imrich Kotvan po 32 rokoch práce v Univerzitetnej knižnici koncom roka 1982 odišiel do dôchodku. Zomrel 21. marca 1984. Pracovisko po ňom prevzala jeho dcéra, Eva Frimmová, ktorá dôstojne pokračovala v jeho náčatej práci, dokončila významné výskumy, hlavne v oblasti inkunabulistiky.²⁰ Z Kabinetu rukopisov, starých a vzácných tlačí odišla po desaťročnej práci.

*Ilustrácia z inkunábuly PAULUS
Florentinus: Breviarium. Milano 1479*

Po roku 1990 bol Kabinet rozšírený o dve ďalšie miestnosti, ktoré mali slúžiť ako pracovne. Do študovne, kde už bolo miesto pre sedem čitateľov, umiestnili historický nábytok, ktorý sa do Univerzitnej knižnice dostal z Pražského hradu. Sklady sa vybavili na mieru zhotovenými kovovými regálmi. Vstup do kabinetu chránila bezpečnostná kovová roleta, na oknách boli ochranné fólie. Celý priestor Kabinetu, hoci skromne, ale vyhovoval požiadavkám.

Po vyše tridsiatich rokoch sa Kabinet musel znovu sťahovať. V rámci veľkej rekonštrukcie všetkých budov UKB nové miesto pre Kabinet vyčlenili v pôvodnej budove, na Klariskej ulici č. 5, na druhom poschodí. Príprava operácie zariadenia nových skladových priestorov, prevozu časti zariadení a zabezpečenie bezpečného sťahovania trvali niekoľko týždňov. Knihy sa z Michalskej premiestňovali v dňoch 15. – 17. 7. 2003. Kabinet tu získal veľké priestory, vhodné na sklady, pracovne a študovňu pre osem čitateľov. Sklady sú vybavené kovovými regálmi a zariadeniami na reguláciu klímy. V poslednom desaťročí sa počet pracovníkov Kabinetu ustálil na počte 5. Okrem klasických spôsobov dnes už sú nedeliteľnou súčasťou knihovníckej práce moderné informačné technológie. V Kabinete sa pokračuje v spracovaní tlačí 16. storočia. Pri popri tlačiaciach 16. storočia sa venuje aj ostatným zložkám fondov pracoviska, ktoré sa prezentujú parciálnymi štúdiami, prednáškami i výstavami. Pracovníci Kabinetu pripravili scenár a aktívne sa zúčastnili na realizácii priekopníckej elektronickej bibliografie rukopisov Bašagičovej knižnice s digitalizovanými stránkami. Podobne sme spracovali inkunábuly Univerzitnej knižnice, ktorých základ tvoria popisy Imricha Kotvana, doplnené a aktualizované

Exkurzia v Kabinete – študenti knihovedy z Mainzu

niektorými údajmi a s digitalizovanými obrazmi z každej knihy. Napokon sme vyhotovili elektronickú bibliografiu emblémových kníh Univerzitnej knižnice, rovnako s digitalizovanými obrazmi z nich. V Kabinete sa uskutočňuje širokospektrálna činnosť na ochranu, spracovanie a poskytovanie tu umiestnených dokumentov.

Kabinet navštevujú bádatelia, ale aj mnohé odborné a diplomatické delegácie.

Kabinet nikdy nepatrí k pracoviskám s veľkým počtom zamestnancov, ale každý si vážil možnosť byť v kontakte s artefaktmi, ktoré prežili stáročia. Aj súčasná generácia knihovníkov sa oddane venuje fondom Kabinetu, stotožňuje sa s jeho tradíciami a hodnotami zavedenými zakladateľom, chráni ducha a kredit, ktoré pracovisko za uplynulé obdobie získalo.

PhDr. Klára Mészárosová

Poznámky

- [1] Fondy Alžbetinskej univerzity, ktoré obsahovali aj tzv. starú jezuitskú knižnicu, Akademickú knižnicu a Verejnej mestskej knižnice.
- [2] Bányky, Jozef. Na okraj zvozu a triedenia kláštorných knižníc na Slovensku. S. l. : Matica slovenská, s. d. [1956], s. 2-5.
- [3] KOTVAN, Imrich. Inkunábuly na Slovensku. Martin, 1979, s. 1-10.
- [4] KOTVAN, Imrich. Katalóg prvotlačí Univerzitnej knižnice v Bratislave. I-II. Bratislava, 1955.
- [5] ČAPLOVIČ, Ján. Bibliografia tlačí vydaných na Slovensku do roku 1700. Diel 1. Martin, 1972, s. 25.
- [6] KOTVAN, Imrich. Výskum inkunábuly na Slovensku. Martin, 1958.
- [7] KOTVAN, Imrich. Katalóg prvotlačí Vedeckej knižnice mesta Bratislavy. Bratislava 1956; Prvotlače Lyceálnej knižnice v Bratislave. Bratislava, 1957; Inkunábuly Kapitulnej knižnice v Bratislave. Martin, 1959; Inkunábuly Lyceálnej knižnice v Kežmarku. [Bratislava], 1959; Inkunábuly Miestneho pracoviska Matice slovenskej v Bratislave. Martin, 1959; Inkunábuly knižníc mesta Kremnice. Martin, 1959; Inkunábuly Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava, 1960; Inkunábuly Čaplovičovej knižnice v Dolnom Kubíne. Bratislava, 1960; Inkunábuly Knižnice Matice slovenskej v Martine. Martin, 1961; Inkunábuly v Nitre. Nitra, 1963; Inkunábuly archívov, múzeí a niektorých historických knižníc na Slovensku. Martin, 1964; Inkunábuly v Košiciach, v Jasove a v Spišskej Kapitule. Košice, 1967.
- [8] KOTVAN, Imrich. Inkunábuly v Bardejove. In Kniha ´77, 1980, roč. 4, s. 38-59; Inkunábuly v Banskej Bystrici. In Kniha ´78, 1980, roč. 5, s. 139-173.
- [9] KOTVAN, Imrich – FRIMMOVÁ, Eva. Inkunábuly Slovenskej národnej knižnice Matice slovenskej v Martine. Martin, 1988.
- [10] Ref. 3.
- [11] KOTVAN, Imrich. Zpráva o rukopisoch Univerzitnej knižnice. Fascikel: Kabinet rukopisov, starých a vzácných tlačí. Archív Univerzitnej knižnice v Bratislave.
- [12] KOTVAN, Imrich. Rukopisy Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava, 1970.
- [13] ECKER, Juraj. Dejiny Univerzitnej knižnice v Bratislave 1919-1985. Bratislava, 1994, s. 37.
- [14] PETRÁČEK, Karel – BLAŠKOVIČ, Jozef – VESELÝ, Rudolf. Arabské, turecké a perzské rukopisy Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1961.
- [15] Ref. 13, s.42.
- [16] KOTVAN, Imrich. Rukopisy a vzácne tlače. Fascikel: Kabinet rukopisov, starých a vzácných tlačí. Archív Univerzitnej knižnice v Bratislave.
- [17] KOTVAN, Imrich. Slaviká XVI. storočia Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava, 1981.
- [18] KOTVAN, Imrich. Štúrovské tlače Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava, 1956; Bernolákovské tlače Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava, 1957; Bibliografia bernolákovcov. Martin : Matica slovenská, 1957; Bernolákovské polemiky. I. Anti-Fándly. II. Bajzove epigramy. Bratislava : Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 1966.
- [19] MOLNÁR, Ján. Orientálne tlače z knižnice Safveta bega Bašagića v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1980.
- [20] Ref. 9.; KOTVAN, Imrich – FRIMMOVÁ, Eva. Inkunábuly zo slovenských knižníc v zahraničných inštitúciách. Martin : Matica slovenská, 1996.

HUDOBNÝ KABINET PRIPOMÍNA...

V hudobnom kabinete UKB sa pravidelne venujeme propagácii našich fondov v súvislosti s pripomenutím výročí osobností či významných udalostí hudobnej kultúry. Čerpáme pritom z dlhoročnej tradície vydávania publikácie *Kalendár výročí. Hudba*. Kontinuita tejto edície začala v roku 1982 pod názvom *Významné výročia v roku... – Hudba*. Pod súčasným názvom vychádza od roku 1998. Časom sa pretvorila z jednoduchej brožúrky na reprezentatívnu publikáciu, ktorá obsahuje každoročne približne 1 200 záznamov osobností, ktorých výročie úmrtia, či narodenia si v nastávajúcom roku pripomínáme. Publikácia obsahuje jubilejné výročia osobností hudobnej kultúry, svetových i slovenských, so širokým profesijným zameraním: hudobní skladatelia, dirigenti, speváci, inštrumentalisti, muzikológovia, folkloristi, nástrojári, hudobní pedagógovia, ale i dramatici, filozofi, estetici či teológovia.

Z veľkého množstva informácií vyberieme v priebehu roka niekoľko osobností, prípadne udalostí, ktorým venujeme niektoré z ďalších aktivít, akými sú napríklad komorné koncerty v priestoroch UKB, tematické výstavy nahrávok, partitúr a muzikologickej literatúry.

V roku 2014 si pripomenulo **95. výročie svojho vzniku** okrem Univerzitnej knižnice v Bratislave aj Konzervatórium v Bratislave.

Rok 2014 bol vyhlásený **Rokom českej hudby**. (pozn.: *Konzervatórium v Bratislave bolo založené roku v 1919 jeho prvým riaditeľom Milošom Ruppeldtom. Jeho názov prešiel viacerými modifikáciami: prvý názov bol Hudobná škola pre Slovensko, od roku 2006: Konzervatórium*).

V závere roka sme pripravili vokálny koncert poslucháčov Konzervatória, čo považujeme za náš skromný príspevok k sprievodným podujatiam jubilujúcich inštitúcií a k podujatiam venovaným Roku českej hudby.

Zároveň sme nadviazali na viacročnú tradíciu voľného cyklu koncertov *Hudba v Klariseu*, ktorá bola prerušená z dôvodu rekonštrukcie budovy v tomto roku.

Na koncerte vystúpili študenti: Štefan Horváth, Jakuba Šeniglová, Dominika Hodáňová, Ada Bílková, Ján Tkáč, Patrícia Smoláková, Juraj Purdeš, Lubica Salajková, Monika Trombitášová, Andrea Pietrová, Linda Mellenová. Klavírny sprievod tvorili: Karin Rremencová, Aniko Patkoló, Slávka Timčáková, Blanka Juhaňáková, Monika Mockovčáková. Uviedli piesne a operné árie z tvorby: Antonína Dvořáka, Zdeňka Folprechta, Bohuslava Martinů, Bedřicha Smetanu a Viléma Blodeka. Výborné umelecké výkony, príjemná atmosféra, nadšené ohlasy pedagógov a plná sála nás opätovne presvedčili o zmysluplnosti organizovania podobných podujatí v atraktívnych priestoroch Klarisea. Možno by len bol namieste väčší záujem knihovníkov...

Koncert bol tradične doplnený o prezentáciu nových prírastkov partiúr vokálnej hudby z fondov hudobného kabinetu, ktoré boli umiestnené v priestoroch chodby pred seminárnou sálou na prízemí Klarisea.

Shakespeare a hudba

V roku 2014 rezonovalo v celosvetovom kultúrnom kontexte 450. výročie narodenia barda anglickej literatúry dramatika Williama Shakespeara. Predovšetkým divadelný svet prezentoval tvorbu, ktorá už neuveriteľné štyri storočia neopustila divadelné dosky.

Nespochybniteľný je jeho význam pre hudbu, či zastúpenie hudby v jednotlivých autorových dielach. Spojenie „Shakespeare a hudba“ je len v slovníkovej forme publikácie The New Grove Dictionary of Music and Musicians spracované na 12 stĺpcoch textu.

Uplatnenie hudby v alžbetínskom divadle, situácia v hudobnej kultúre, s ktorou boli konfrontované Shakespearove hry v dobe svojho vzniku, hudobná prax v Anglicku v dobe vlády kráľovnej Alžbety I., ako i ďalšie aspekty, ktoré v týchto súvislostiach vyvstávajú, boli odborne spracované v mnohých štúdiách či monografiách.

Geniálny anglický dramatik a básnik vsadil do svojich diel všeludské a stále živé námety, ktoré naplnil myšlienkovou hĺbkou, filozofickým

odkazom a výraznou emocionalitou tragédií, ako i duchaplným humorom veselohier. Zabezpečili mu nesmrteľnosť a stali sa nikdy nevysychajúcim prameňom inšpirácie.

Shakespearovo dielo bolo od svojich počiatkov späté s hudbou. Sám zaraďoval hudbu do svojich diel, využívajúc pritom známe melódie, ktorých cieľom bolo navodiť poslucháčom vzťah k určitej dramatickej situácii. Účasť hudby, a to nielen vo veselohrách, ale i v tragédii, bola oveľa širšia, čo bolo v intenciách dobovej divadelnej praxe. Hudba samozrejme nemala dominantnú úlohu, bola využívaná ako zvuková kulisa, alebo ako účinný prostriedok dramatickej charakteristiky. Scénická hudba sprevádza činoherné predvedenia Shakespearových diel do dnešných čias. V mnohých prípadoch scénická hudba pretrvala inscenáciu, pre ktorú bola pôvodne určená a hráva sa ako koncertná hudba.

Od 18. storočia až po dobu súčasnú sa námety Shakespearových dramatických diel stávajú predlohou celého radu hudobných diel: oper, symfonických básní, scénických diel, baletov i súčasných muzikálov. „To, čo je možné v skúmaní vzťahu Shakespeara a hudby zistiť, sú jednotlivé styčné body. Rozhodujúce je to, čo ktorý skladateľ dokázal z daného podnetu vytvoriť...“ (*J. Bachtík: Shakespeare v hudbě a na našem jevišti. s. 71*).

Rozmanitosť hudobných druhov je dôkazom toho, že hudba môže fungovať samostatne, nie je pútaná k javisku a túto možnosť i v tomto prípade využíva vo veľkej žánrovej rôznorodosti.

Každá doba, miestna a časová kultúrna situácia, prijímala Shakespearovo dielo svojím spôsobom. Viaceré hry boli vo zvláštnej obľube (Rómeo a Júlia), u iných by sme márne hľadali významnejší činoherný alebo hudobnícky ohlas.

Na námety či texty jedenástich najčastejšie zhudobňovaných Shakespearových dramatických diel vytvorilo 77 skladateľov celkom 114 diel.

(*Vladimír Spousta: Hudebně-literární slovník, Brno, Masarykova Univerzita 2011. s. 11*)

Z celej pestrej plejády zaujímavých tém uvádzam najznámejšie tituly, ktoré našli nový život v tvorbe hudobných skladateľov:

Hamlet = 21 zhudobnených diel

Franz Liszt (symfonická báseň), Charles L. A. Thomas (opera), Stanislav Moniuszko (hudba k tragédii), Pjotr Iljič Čajkovskij (fantastická ouvertúra), Blagoje Bersa (symfonická báseň), Sergej S. Prokofjev (scénická hudba, Gavotta z hudby k Hamletovi pre klavír), Mark Lothar (scénická hudba), Boris Blacher (balet), Alexander Moyzes (scénická hudba), Dmitrij D. Šostakovič (scénická hudba, suita; hudba k filmu; suita z hudby k filmu), Ján Cikker (scénická hudba), A. D. Mačavariani (opera), Humphrey Searle (opera), Kara Karajev (balet), Jan Novák (scénická hudba), Pascal Bentoiu (opera), Sándor Szokolay (opera).

Rómeo a Júlia = 19 zhudobnených diel

Jiří Antonín Benda (trojaktová spevohra), Nicola Antonio Zingarelli (opera), Ludwig van Beethoven (sláčikový kvartet F-Dur), Vincenzo Bellini (opera), Hector Louis Berlioz (symfónia), Richard Wagner (pre orchester), Jürg Baur (pre orchester), Charles Gounod (opera), P. I. Čajkovskij (orchestrálna fantázia; predohra), Antonín Dvořák (koncertná ouvertúra), Zdeněk Fibich (scénická hudba; ouvertúra), Richard Strauss (scénická hudba), Riccardo Zandonai (opera), Sergej S. Prokofjev (balet; 1. a 2. symfonická suita; Desiat skladieb pre klavír, 3. symfonická suita z baletu), Boris Blacher (opera), Heinrich Suttermeister (opera), Leonard Bernstein (muzikál).

Othello = 12 diel

Gioacchino Rossini (opera seria), Giuseppe Verdi (opera, lyrická dráma), Antonín Dvořák (koncertná ouvertúra), Zdeněk Fibich (symfonická báseň), Sergej Bortkevič (symfonická báseň), Alexander Abramovič Krejn (balet), Otakar Jeremiáš (scénická hudba), Boris Blacher (balet), Aram Iljič Chačaturjan (filmová hudba), Konstantin Fjodorovič Dankevič (symfonická báseň), Alexej Davidovič Mačavariani (balet), Vladimir Michajlovič Jurovskij (symfónia).

Búrka = 12 diel

Henry Purcell (hudba k činohre, pieseň z hudby k Búrke, pre sólový hlas a čembalo), Pjotr Iljič Čajkovskij (symfonická fantázia), Zdeněk Fibich (symfonický obraz pre veľký orchester), Jean Sibelius (predohra k rozprávkovej hre), Ludwig van Beethoven (Sonáta d-moll pre kaviár), Frank Martin (opera), Arthur Honegger (pre spev a orchester), Heinrich Suttermeister (opera), György Kurtág (scénická hudba).

Macbeth = 11 diel

Jiří Antonín Benda (scénická hudba), Giuseppe Verdi (opera), Bedřich Smetana (klavírna skica), Richard Strauss (symfonická báseň pre veľký orchester), Alexandr Fjodorovič Gedike, (opera), Ernest Bloch (opera), Gian Francesco Malipiero (koncert pre barytón a orchester), Jacques Ibert (filmová hudba), Otakar Jeremiáš (scénická hudba), Bruno Maderna (hudba k rozhlasovej hre a baletná hudba), Kirill Vladimirovič Molčanov (balet).

Sen noci svätého Jánskej = 10 diel

Henry Purcell (semi-opera), Felix Mendelssohn-Bartholdy (scénická hudba, koncertná predohra, orchestrálna suita, orchestrálny pochod zo scénickej hudby), Franz von Suppé (scénická hudba), Carl Orff (scénická hudba), Rudolf Wagner-Régeny (hudba k divadelnej hre), Benjamin Britten (opera), Fritz Geissler (balet).

Kráľ Lear = 6 diel

Hector Louis Berlioz (veľká predohra pre veľký orchester), Milij Alexejevič Balakirev (predohra a scénická hudba), Claude Debussy (scénická hudba), Aaron Copland (hudba k divadelnej hre), Rudolf Wagner-Régeny (scénická hudba), Dmitrij Dmitrijevič Šostakovič (scénická hudba).

Skrotenie zlej ženy = 6 diel

Hermann Goetz (komická opera), Francesco Balilla Pratelle (scénická hudba), Cole Porter (muzikál), Vissarion Jakovlevič Šebalin (komická opera), Rudolf Wagner-Régeny (scénická hudba), Ján Cikker (scénická hudba).

Toľko na ilustráciu, uviedli sme výber najznámejších dramatických diel, spracovaných v rôznych hudobných formách. Vladimír Spousta v hudobno-literárnom slovníku v kapitole: *Slovesné umění v dílech skladatelů 20. století* uvádza 73 diel svetových skladateľov 20. storočia, ktorí komponovali diela v súvzťažnosti s dramatickými dielami W. Shakespeara (s. 176 – 179).

Len vymenovať všetky diela a autorov by značne prekročilo plánovaný rozsah tohto príspevku. Nezostáva nám než súhlasiť s publicistom Josefom Bachtíkom, že „...doposiaľ nebol napísaný posledný takt poslednej shakespearevskej divadelnej hudby....“ (*J. Bachtík: Shakespeare v hudbě a na našem jevišti*, s. 67).

V rámci našich skromných možností sme sa usilovali priblížiť toto kongeniálne spojenie prezentáciou nahrávok a partitúr inšpirovaných tvorbou W. Shakespeara a reprezentatívnou vzorkou starších vydání prekladov Shakespearových dramatických a básnických diel, ktoré sú súčasťou fondov Univerzitnej knižnice v Bratislave. Zastúpené boli tituly edície Pantheon vydavateľstva Fr. Borového – Praha, z rokov 1927 – 1938, Musea království českého v Praze, z rokov vydání 1856 – 1870. Preklady do češtiny: Erik Adolf Saudek, Josef Václav Sládek, Jakub Malý, Otto František Babler, Ladislav Čelakovský.

Výstavka bola prístupná do konca decembra 2014 na 1. poschodí Klarisea.

Mgr. Dana Drličková

Použitá literatúra

- [1] Spousta, Vladimír: *Hudebně-literární slovník*. Brno, Masarykova Univerzita 2011:
 - I. Světoví skladatelé
 - II. Čeští skladatelé
 - III. Skladatelé 20. století
- [2] Bachtík, J.[et al.] : *Shakespeare v hudbě a na našem jevišti*. Praha, SHV 1964.
- [3] *The New Grove Dictionary of music and musicians*. London, Macmillan Publishers 2001.
- [4] *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*. Kassel, Bärenreiter 1999.

IFLA TREND REPORT, ALEBO "JAZDIŤ NA VRCHOLE VLNY A ČI SA DAŤ ZALIAŤ PRÚDOM"

Stretnutie s prezidentkou IFLA Sinikka Sipilä v Univerzitetnej knižnici v Bratislave

TREND
REPORT

Spolok slovenských knihovníkov a knižníc pod záštitou Fínskeho veľvyslanectva na Slovensku a v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave pripravil 23. 9. 2014 odborné podujatie so súčasťou prezidentkou IFLA pani Sinikka Sipilä.

Prezidentka IFLA bola hosťom Slovenskej národnej knižnice a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc¹ a súčasne vystúpila aj na 20. ročníku prestížneho medzinárodného seminára CASLIN 2014. Pani Sipilä už bola raz v Bratislave ako predsedníčka Stáleho výboru Sekcie IFLA pre manažment knižničných asociácií. Rokovanie tohto výboru sa uskutočnilo v dňoch 12. 2. – 14. 2. 2009 na pôde Univerzitetnej knižnice v Bratislave².

Zľava: p. Silvia Stasselová, predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc; p. Sinikka Sipilä, prezidentka IFLA; p. Tibor Trgiňa, generálny riaditeľ UKB

Foto: Ľ. Zupko

Zľava: p. Tibor Trgüna, generálny riaditeľ UKB; p. Sinikka Sipilä, prezidentka IFLA; veľvyslankyňa Fínska na Slovensku Henna Knuuttila; p. Silvia Stasselová, predsedníčka Spolku slovenských knihovníkov a knižníc.

Odborného stretnutia s prezidentkou IFLA sa osobne zúčastnila aj veľvyslankyňa Fínska na Slovensku Chargé d'Affaires Henna Knuuttila, ktorá vo svojom vystúpení oboznámila účastníkov s niektorými fínskymi realiami, najmä školstvom, kultúrou a politickým systémom. Fínsko má povest krajiny s veľmi vysokou úrovňou vzdelávacieho systému, s výbornou pripravenosťou žiakov pre reálny život a s vysokou matematickou, prírodovednou a najmä

čitateľskou gramotnosťou. Dôvodom dobrých výsledkov Fínska v čitateľskej gramotnosti je podľa vyjadrenia pani veľvyslankyne, aj rozsiahla sieť navzájom prepojených

Foto: Ľ. Zupko

p. Sinikka Sipilä, prezidentka IFLA

verejných knižníc a ich úzka spolupráca so školami. Knižnice majú vo Fínsku veľmi dobrý imidž.

Financovaním fínskej kultúry, vrátane financovania knižníc, sa zaoberal v ďalšom vystúpení Peter Kerlík, spisovateľ, prekladateľ zo škandinávskych jazykov, diplomat a knihovník – absolvent Katedry knihovníctva a vedeckých informácií FFUK. Činnosť knižníc je financovaná nielen z verejných zdrojov, ale aj z výnosov z hazardných hier, keď až 50 % výnosov z hazardu ide na činnosť knižníc.

Predpoludňajší program uzatvorila pani Siikka Sipilä prednáškou „Silné knižnice, silná spoločnosť: fínsky knižničný model“.

Program pokračoval po prestávke na kávu prednáškou prezidentky IFLA o strategickom materiáli IFLA – IFLA Trend Report (Správa IFLA o trendoch) a dokumente s názvom *Jazdiť na vrchole vlny a či sa dať zapliť prúdom?* Správa je výsledkom celoročnej práce a konzultácií expertov z rôznych vedných disciplín o nových trendoch v oblasti informácií a ich vplyvoch na knižnice do roku 2020, s ktorými sa knižnice budú musieť vysporiadať. Správa identifikuje 5 trendov, ktoré zahŕňajú oblasť prístupu k informáciám, oblasť vzdelávania, ochrany súkromia, občianskej angažovanosti a technologické zmeny.

Úlohou autorov správy bolo poukázať na dôsledky vplyvu nových technológií a internetu na spoločnosť. Správa sa preto nesústreďuje len na knižnice, ale IFLA ako „hlas knižničnej a informatickej profesie“, ako „hovorca knižničných a informatických združení“ reaguje na globálne zmeny v spoločnosti spôsobené novými technológiami. Materiál súčasne podporuje diskusiu o tom, ako trendy vplývajú na knižnice a na ich činnosť. Správa o trendoch je v súčasnosti zásadným materiálom IFLA s vysokou úrovňou dôležitosti.

Účastníci stretnutia dostali súbor 5 pohľadníc, na každej z nich je jeden trend s provokatívnou otázkou a ponukou zapojiť sa do diskusie na adrese **trends.ifla.org**.

Trend 1: Nové technológie zároveň rozširia aj zúžia prístup k informáciám.

- Keď sú informácie ľahko zdieľateľné, je niekto naozaj ich majiteľom?
- Ľahko dostupný svet informácií – ale čo s nimi môžete robiť?

Trend 2: Online vzdelávanie zdemokratizuje a rozvíri hladinu globálnych vedomostí alebo učenia sa.

- Ak je online vzdelávanie zadarmo, tak akú má vlastne cenu?

Trend 3: Hranice súkromia a ochrany dát budú predefinované. Kto profituje z vašich osobných informácií?

Trend 4: Hyper-prepojené spoločnosti budú načúvať novým hlasom a skupinám a umožnia ich rozvoj.

- Ste pripravení na kyberpolitiku?

Trend 5: Globálne informačné prostredie bude zmenené novými technológiami.

- Keď váš telefón, auto a hodinky vždy vedia, kde ste – kto organizuje váš život?

Je potešujúce, že prezidentka IFLA pani Sinikka Sipilä prišla na Slovensko osobne uviesť tento dokument a prispieť do diskusie. Okrem členov celoslovenského výboru SSKK a riaditeľov veľkých knižníc, sa podujatia zúčastnili hostia z ČR, členovia Ústrednej knižničnej rady ako poradného orgánu ministra, Ministerstva kultúry SR a knižničnej obce.

Stretnutie bolo zároveň jedinečnou príležitosťou na osobné stretnutie s prezidentkou IFLA.

PhDr. Dagmar Kleinová

Poznámky

- [1] Ide o prvú osobnú návštevu najvyššieho predstaviteľa IFLA od roku 1978, kedy sa výročná konferencia IFLA konala na Slovensku, konkrétne na Štrbskom plese.
- [2] Stasselová, Silvia: Zasadnutie Výboru Sekcie IFLA – Management of Library Associations Section v Bratislave. In. Knižnica, 10, č. 4-5 (2009), s. 3-8.

Dostupné na internete:

http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2009/april_maj/03.pdf

PRVÝ KNIHOVNÍCKY BARCAMP ALEBO KNIŽKY V BARE A KEMPUJÚCA BIBLIOFÍLIA

Na oblohe mladého slovenského knihovníctva zažiarila nová hviezda nádeje, ktorá začala svietiť na cestu mladým a duchom mladým knihovníkom. Hviezda Knižníckeho barcampu bude pravidelne obiehať okolo dráhy slovenského mladého knihovníctva. Objaviteľmi hviezdy slovenského barcampu nebol nikto iný, ako naša mladá knihovnícka generácia, ktorá vdýchla hviezde život a jasne ju vyslala na jej obežnú dráhu.

Knihovnícky barcamp, kemp s barom, žeby išlo o teplé pivo a surové špekáčky zabalené do starých novín? Väčšina z nás má rozdielne asociácie pri slove barcamp, a keď sa pred to nezvyklé slovo posadí ešte knihovnícky, tak si už nevieme presne predstaviť o akú voľnočasovú knihovnícku aktivitu ide. Pravdupovediac, veľa času celému organizačnému tímu zabralo vysvetľovanie, čo vlastne Knižnícky barcamp je a pre koho je určený. Barcamp je podujatie bez jasných a vopred definovaných pravidiel a jeho priebeh čiastočne dotvárajú samotní účastníci. Ide o hromadnú burzu nápadov, odvážne prezentácie nových tvárí, odborné fórum, na ktorom sa povie aj to, čo zostane na iných fórach

Bolo plno...

nevypovedané, dobré jedlo, kvalitné pitie a zábavu. Je to ako konferencia, na ktorej sa môže stať čokoľvek i to, že prezentujúci povie hypotézu, ktorá by na tradičnej konferencii zostala radšej ne-

vypovedaná. Barcamp je o dynamike, kreatívnosti, farebnosti, nových myšlienkach a nových projektoch. Barcamp je podujatie určené pre tých, ktorí sa necítia byť zaťažení minulosťou. V každom odvetví našťastie, alebo žiaľ prichádza postupne k výrazným zmenám a je jedno či ste mladí, starí, alebo v strednom veku, ide o to či máte otvorenú myseľ novým nápadom a potenciálnym zmenám.

V prípade prvého slovenského Knihovničkeho barcampu sme dali priestor prezentovať sa predovšetkým mladým odvážnym ľuďom, ktorí nazbierali toľko odvahy, že prišli prezentovať to, čo nosia vo svojich hlavách. Väčšina prezentujúcich boli študenti z Katedry knižničnej a informačnej vedy, keď túto skupinu obohatíme o čerstvých a menej čerstvých absolventov a ľudí, ktorí dávajú život knihám, dostávame celistvý obraz o prezentujúcich prvého Knihovničkeho barcampu na Slovensku.

Keď sa povie Knihovničky barcamp, mali by sme v prvom rade spomenúť tých, ktorí sa pod celú akciu svojou vlastnou krvou upísali a svojimi schopnosťami, vedomosťami a konexiami vdýchli novému hviezdному dieťaťu život. Organizačný výbor pozostával z nasledujúcej prvej pätky: útok stred Lenka Čechvalová, útok ľavé krídlo Marta Dušková, útok pravé krídlo Tomáš Fiala, obrana Andrea Hrčková a Michal Sliacky. Z kreatív-

neho športovo-lekársko-pôrodnického tímu podujatia svojimi schopnosťami a inými potrebnými nástrojmi prispeli Katarína Buzová a Katarína Kajková.

Knihovnícky barcamp sme začali pripravovať prakticky od nuly, keď sme si rozdelili svoje kompetencie a zodpovednosti – sponzori, občerstvenie, webová stránka, propagácia, grafika a program. Boli to nekončiace sa zápisnice, delegovanie úloh, diskusie a výmeny názorov. Našťastie sme všetko zvládli a sponzorom sa náš nápad vytvoriť podujatie pre mladých a duchom mladých natoľko páčil, že naše podujatie podporili a prvý slovenský Knihovnícky barcamp sa stal realitou. Vzhľadom na výborné vzťahy s Univerzitnou knižnicou, jej fantastickú lokalitu a vhodnosť priestorov sme sa rozhodli podujatie realizovať práve v kolíske všetkého knihovníckeho diania – v Univerzitnej knižnici v Bratislave. Boli sme príjemne prekvapení, keď sme hneď od počiatku našli vo vedení knižnice podporu pre realizáciu nášho nápadu, nielen preto sme sa rozhodli delegovať za krstného otca jedného z významných slovenských knihovníkov, Ing. Alojza Androviča, PhD., ktorý je známy aj tým, že všetkým mladým dá šancu ukázať, čo sa v nich skrýva a berie ich za rovnocenných diskusných partnerov. Za krstnú mamu podujatia sme vybrali Annu Faklovú, keďže je známa svojou dynamickosťou a otvorenosťou pre nové myslenie a svoj priateľský prístup k mladým knihovníkom, pre ktorých je aj knihovníckou mamou, ktorá vie pomôcť, poradiť a povzbudiť.

Anna Faklová s Alojzom Androvičom sadia zárodky Knihovníckeho barcampu

Prvý Knihovnícky barcamp sme sa rozhodli realizovať v strede týždňa, teda v čase, keď sa ešte necestuje domov na predĺžené víkendy a poobede, keď už väčšina účastníkov nemusí riešiť uvoľnenie z práce a školy. Všetko začalo 1. 10. 2014 vo veľkej prednáškovej sále o 17:00 hod.

Program Knihovníckeho barcampu sa skladal z troch programových blokov – prednášok, workshopov a baterkovej diskusie. Prednáškový blok trval 100 minút, počas ktorého odznelo 10 prednášok. Prvý prednáškový blok patril študentom Katedry knižničnej a informačnej vedy – otvorila ho Andrea Hrkčková (odborná asistentka na katedre) prednáškou „Hudba, kreslenie, tanec a realita: Inovatívne metódy vo výučbe informačných profesionálov“. Andrej Garaj nám vysvetlil na čo slúži „Gamifikačná aplikácia v knižnici“, prostredníctvom ktorej čitatelia v knižnici môžu za prečítané knihy získavať body a iné prémie. Na barcamp sme si pozvali aj odborníkov, ktorí nie sú priamo z knižníc – im patril druhý prednáškový blok. Sestry Paulenové porozprávali o netradičnom type verejných knižníc – Vajnorské malé knižnice. Patrik Barták z PizzaSEO nám dal dobré rady ako sa starať o profil knižnice na sociálnych sieťach. Peter Michalík porozprával o Bratislavskom knižnom festivale BRAK.

Po prednáškach nasledoval *workshop* – Tomáš Furda svojím živým rozprávaním prebudil aj začínajúcich spáčov a účastníkom predstavil sociálnu sieť LinkedIn.

V *baterkovej diskusii* okrem tmy a bateriek nechýbali ani štyria diskutéri rôzneho veku – študent katedry Matej Sitár, doktorandka Katarína Haluzová, riaditeľ chemickej knižnice Jozef Dzivák a vedúca knižnice Slovenského centra dizajnu Anna Faklová. Témy boli pikantné – od bezdomovcov v knižnici, cez chýbajúcich pánov knihovníkov, k aktivitám pre mladú knihovnícku generáciu až po knihovnícky kalendár.

Každá správna akcia sa nezaobíde bez *tomboly*. Ceny boli nielen absurdné, ale i reálne – mohli ste vyhrať balíček čistiacich prostriedkov, prací prostriedkov, absurdné kancelárske pomôcky, kvitnúce ceruzky, ale

aj predplatné časopisu ITlib, retrosprievodnú jazdu po Bratislave alebo hlavnú cenu – večeru s členom organizačného výboru.

S pribúdajúcou hodinou sa šanca na výhru v tombole zvyšovala.

Organizačný a kreatívny tím

Prekvapením večera bola účasť na odborných knihovníckych podujatiach – konferencia Digitálna knižnica v Jasnej pod Chopkom, informatické sympóziium Infos 2015 v Starej Lesnej a Inforum 2015 v Prahe. Ďakujeme všetkým partnerom (Slovenská chemická knižnica, Spolok slovenských knihovníkov a knižníc, Albertina Icome), ktorí venovali na každú vyššie uvedenú akciu po dva vstupy.

Priatelia, verte nám, nečakali sme, že vás príde sto a že budeme vo veľkej prednáškovej sále diskutovať do 23:30 a potom sa ešte zhovárať do 01:00. S vysokou účasťou sme boli nadmieru spokojní a príjemne ste nás prekvapili. Tým, ktorí prišli ďakujeme a tým, ktorí neprišli odkazujeme prídte nabudúce.

Pre ďalšie informácie si pozrite náš web <http://www.knihovnickybarcamp.sk/> a facebookovú stránku <https://www.facebook.com/knihovnickybarcamp>.

Mgr. Lenka Čechvalová – Mgr. Tomáš Fiala

SLOVENSKÉ BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2014

V Univerzitnej knižnici v Bratislave sa 6. októbra 2014 uskutočnil ôsmy ročník konferencie **Slovenské bezpečnostné fórum** (SBF) za účasti 152 zástupcov diplomatického zboru, štátnej správy, academickej obce, mimovládneho sektora, študentov vysokých škôl a médií. Podujatie tradične ponúka priestor na otvorenú diskusiu o aktuálnych otázkach zahraničnej, ako aj domácej bezpečnostnej a obrannej politiky Slovenskej republiky.

Konferenciu otvoril štátny tajomník Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Peter Javorčík, ktorý v úvodnom vystúpení zhrnul uplynulých desať rokov členstva SR v EÚ a NATO. Konštatoval, že SR je po desiatich rokoch členstva v EÚ a NATO pevnou súčasťou Európy a spolupodieľa sa na tvorbe bezpečnostnej a obrannej politiky EÚ a NATO.

Prvý panel pod názvom **Zmena bezpečnostného prostredia v Európe – ako ďalej Slovensko?** mapoval aktuálny vývoj a zmenu pomerov v európskom bezpečnostnom prostredí. Panelistami boli Tomáš Valášek, veľvyslanec, Stále zastúpenie SR pri NATO, František Šebej, predseda

Zahraničného výboru NR SR a Marian Majer, analytik Inštitútu pre stredo európsku politiku. Veľvyslanec Valášek informoval o záveroch summitu NATO vo Walese (4. – 5. septembra 2014). Zhodnotil schválený Akčný plán pripravenosti NATO, ktorý má rozšíriť možnosti NATO reagovať na možné hrozby, aj tie vo vzťahu k Rusku a kríze na Ukrajine. Panelisti sa vo svojich vystúpeniach a v diskusii s auditóriom dotkli otázky logistického centra v Poprade, výkonu zahraničnej politiky EÚ a pripravovanej dohody TTIP.

Druhá panelová diskusia na tému **Aké ozbrojené sily má dnes Slovenská republika** ponúkla zhodnotenie stavu a pripravenosti Ozbrojených síl SR. Účastníkmi diskusie boli gen. mjr. Pavel Macko, 2. zástupca náčelníka GŠ OS SR, Róbert Ondrejcsák, riaditeľ Centra pre európske a severoatlantické vzťahy a poslanec Peter Šuca, podpredseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť. Panelisti ocenili prínos OS SR k zabezpečeniu stability našej krajiny. Gen. mjr. Macko vyzdvihol najmä tímový prístup k plneniu úloh, vďaka čomu sa napriek zložitým podmienkam darí plniť všetky základné funkcie. OS SR prechádzali od svojho vzniku transformáciou a zmenami, posledné roky však boli pre OS SR reštriktívne z pohľadu objemu výdavkov na obranu. Účastníci konferencie diskutovali o možnostiach zlepšenia medzinárodnej spolupráce, aktualizácii bezpečnostnej stratégie SR a financovaní OS SR.

Sprievodnou akciou SBF bolo **Diskusné fórum mladých** na tému **Extrémizmus na vzostupe** s hosťom Pavlom Struhárom z Katedry politológie, Trenčianskej univerzity A. Dubčeka.

Účastníci podujatia mali možnosť zhliaďnúť výstavu „Desať rokov SR v EÚ a NATO“, ako aj výstavu nových kníh z fondu Depozitnej knižnice NATO.

Podujatie tradične organizuje Univerzitná knižnica Bratislave/Depozitná knižnica NATO v spolupráci s Ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí SR a Euroatlantickým centrom.

Mária Dvořáková

ADVOKÁT JANKO JESENSKÝ, SPISOVATEĽ A LEGIONÁR

28. októbra 2014 sa na Barokovom nádvorí Univerzitnej knižnice v Bratislave uskutočnilo slávnostné otvorenie výstavy o histórii, súčasnosti a význame advokácie, ako aj jej výrazných predstaviteľoch na Slovensku pod názvom „Advokácia včera a dnes“. Výstava bola výsledkom tvorivej spolupráce medzi našou knižnicou a Slovenskou advokátskou komorou.

Návštevníci výstavy mali príležitosť oboznámiť sa s históriou advokácie ako inštitútu, jej významom pre spoločnosť a najmä s významnými slovenskými advokátmi, ktorí boli v minulosti úspešní nielen v súdnych sieňach, ale pôsobili aj ako štátnici alebo umelci (Michal a Pavol Mudroňovci, Štefan Marko Daxner, Štefan a Vladimír Fajnorovci, Svetozár Hurban Vajanský, Miloš Štefanovič, Pavol Országh Hviezdoslav, Ivan Dérer a ďalší). Samostatný panel bol venovaný Jankovi Jesenskému, jeho advokátskej činnosti, vojenskej skúsenosti z prvej svetovej vojny a účasti v čs. légiách v Rusku, štátnej službe po vzniku ČSR, ako aj literárnym aktivitám.

Súčasťou slávnostnej vernisáže výstavy bolo uvedenie novej publikácie „Advokát Janko Jesenský, spisovateľ a legionár“, ktorú vydali Slovenská advokátska komora s Univerzitnou knižnicou v Bratislave pri príležitosti 140. výročia narodenia Janka Jesenského a stého výročia vypuknutia svetového konfliktu.

Jej autormi sú JUDr. Peter Kerecman a pplk. Miloslav Čaplovič. Kniha predstavuje Janka Jesenského nielen ako právnik a advokáta, ale aj jeho menej známu činnosť legionára v časoch 1. svetovej vojny.

Aby bol pohľad na literárnu činnosť Janka Jesenského, ktorá sa dotýka advokátov, autentickjší, autori zaradili do publikácie aj niektoré jeho poviedky, v ktorých vystupujú advokáti a úryvky z jeho najslávnejšieho románu Demokrati, v ktorom si advokáti našli tiež svoje miesto. Úryvky z knihy memoárov Cestou k slobode približujú vojenskú dráhu Janka

Jesenského od augusta 1914, keď narukoval do rakúsko-uhorskej armády, cez nasadenie na východný front, ruské zajatie a pôsobenie v čs. légiách v Rusku, až po návrat do vlasti v januári 1919.

Súčasťou výstavy boli aj exponáty mimoriadnej hodnoty zo súkromných a muzeálnych zbierok pozostávajúce z dobových listín a historických exponátov. V spolupráci s Múzeom mesta Bratislavy sa podarilo zapožičať predmety z pozostalosti Janka Jesenského vrátane jeho advokátskeho denníka, pečatidla a osobnej korešpondencie s bratom Fedorom, osobné predmety pripomínajúce vojnové roky, ako aj literárnu činnosť.

Výstavu doplnila expozícia zaujímavých vydaní diel Janka Jesenského z fondu UKB, ako aj diel svetových autorov približujúcich výkon advokátskeho povolania.

Na vernisáži výstavy sa okrem popredných predstaviteľov slovenskej advokácie zúčastnili aj príbuzní Janka Jesenského, ktorí si so záujmom vypočuli krátke prednášky o jeho životných cestách.

PhDr. Antónia Jasemová

UKB: MÁME A CHCEME SLUŽBY PRE VŠETKÝCH?

(Prieskum spokojnosti so službami Univerzitetnej knižnice v Bratislave)

V októbri tohto roku sme si pripomenuli 95. výročie založenia Univerzitetnej knižnice v Bratislave (ďalej UKB). UKB patrí medzi najstaršie inštitúcie na Slovensku a snaží sa obhájiť svoje miesto nielen z hľadiska historického, ale aj ako inštitúcia ponúkajúca vo svojich priestoroch moderné technológie a služby. Práve vývoj týchto služieb je aj v zdanlivo konzervatívnom knihovníckom prostredí rýchly a niekedy aj ťažko predvídateľný. Čitateľ knižnice sa stal kedysi začiatkom 90-tych rokov používateľom¹, knižnica ponúka výpožičky tlačených kníh, ale aj elektronických kníh (pre viacerých používateľov súčasne), používateľ prichádza pre svoje dokumenty osobne, alebo si ich objedná z domu a zaplatí prostredníctvom internetu

dodanie digitalizovaného e-dokumentu (E-book on demand) bez toho, aby vôbec navštívil knižnicu. Používa licencované databázy knižnice, ale používa ich prostredníctvom vzdialeného prístupu z domu, poradí sa s knihovníkom, ale používa pri tom on-line službu Spýtajte sa knižnice. Príkladov je možné vymenovať viacero, chceme len ilustrovať zmenu, ktorá sa odohrala a denne sa odohráva v priebehu posledných rokov vďaka prístupu k internetu a zvyšujúcej sa dostupnosti technológií (zariadení, ale aj možnosti pripojenia na internet, ktorá len pred 10 rokmi bola v rámci Slovenska úplne iná ako vyzerá mapa pokrytia a dostupnosti internetu dnes). Zmeny sa nás v knižnici dotýkajú a snažíme sa s nimi vyrovnávať niekedy ľahko, niekedy ťažšie alebo problematcky, no stále so zreteľom na kvalitu poskytovania služby používateľovi.

Pred piatimi rokmi, v roku 2009 sme sa rozhodli uskutočniť prieskum spokojnosti so službami knižnice, ktorá bola ešte stále „po rekonštrukcii“ dýchajúca novotou, ponúkajúca kultivované priestory a nové služby.² Od roku 2005, kedy boli po komplexnej rekonštrukcii priestorov otvorené brány knižnice pre používateľov, pribudol celý rad nových služieb³.

V roku 2004 vzniklo v UKB nové pracovisko – digitalizačné stredisko, ktoré je dnes samostatným odborom. Odbor digitalizácie, ktorý zabezpečuje komplexné digitalizačné služby a zastrešuje domáce a zahraničné digitalizačné projekty, koordinuje domácu a medzinárodnú spoluprácu v oblasti digitalizácie a výmeny digitalizovaných knižničných dokumentov. Knižnica poskytuje celý rad digitalizačných služieb používateľom knižnice a verejnosti. Zabezpečuje on-line doručovanie digitalizovaných elektronických dokumentov prostredníctvom špecializovaných technológií, archivuje údaje, manažuje realizáciu digitalizačných objednávok a monitoruje priebeh a kvalitu digitalizačných procesov a činnosť zariadení. V priebehu 10 rokov sa stali digitalizačné služby ako napr. samoobslužné skenovanie Scan and Go, expresné skenovanie, elektronické doručovanie dokumentov a elektronická kniha na objednávku štandardnými a často využívanými službami.

UKB je na základe zákona o knižniciach a zriaďovacej listiny pracoviskom MVS a národným centrom MMVS. Túto tradičnú službu poskytuje knižnica svojim používateľom, domácim a zahraničným knižniciam takmer 70 rokov. Na tomto poli sa udialo v posledných rokoch niekoľko zásadných zmien v prospech používateľov. Klasickú žiadanku MVS vymenila žiadanka elektronická, objednávanie článkov z periodík sa uskutočňuje cez osobitné systémy na dodávanie dokumentov, dodávanie papierových kópií článkov vymenili veľké elektronické systémy ako napr. SUBITO. Používateľom MVS a MMVS sa ponúkajú nové služby OCLC, nové stratégie, nová stránka MVS. Prevratný je Portál UKB, do ktorého sa používatelia prihlásia tak ako do katalógov. Po vyplnení elektronickej žiadanky si záujemca o službu MVS a MMVS môže objednať dokument sám. Portál obsahuje aj osobné konto žiadateľa, v ktorom si môže overiť objednávku, výpožičku, termíny, prípadne neuhradené poplatky.

V roku 2010 sa ukončil projekt centralizácie poplatkov za služby. Všetky poplatky za služby, vrátane poplatkov za MVS a MMVS sa uhrádzajú na jednom mieste, a to v pokladni na prízemí.

UKB bola prvou knižnicou, ktorá začala používať na identifikáciu svojich používateľov čipové karty. UKB akceptuje v súčasnosti rôzne typy čipových kariet, vrátane bratislavskej mestskej karty.

Podobne bola UKB jednou z prvých knižníc na Slovensku ktorá zabezpečovala vzdialený prístup k svojim licencovaným e-zdrojom. Popri správdzovaní vzdialeného prístupu, prevádzke integrovaného systému Ensemble a centrálnej pokladne bola ďalším krokom integrovaná identifikácia používateľov z každého verejne prístupného počítača v budovách knižnice. UKB ponúka svojim používateľom rýchly prístup k základným informáciám aj prostredníctvom QR kódu.

Pri poslednom prieskume bola čerstvou novinkou prevádzka multifunkčných sieťových zariadení (kopírovacích, tlačiarenských a skenovacích). V marci 2009 sa uviedlo do prevádzky 8 čiernobielych zariadení

a dve farebné zariadenia. Respondenti vtedy reagovali kriticky ako na staré, tak aj na nové zariadenia, nespokojní boli predovšetkým s výškou poplatkov za túto službu. Najkladnejšie bola hodnotená možnosť kopírovať dokumenty na samoobslužnom skeneri. Na základe prieskumu a aj písomných vyjadrení používateľov v knihe prianí, pripomienok a návrhov knižnica zakúpila dva nové samoobslužné skenery s veľmi jednoduchou prevádzkou, pričom sa starý skener využíva vo všeobecnej študovni na kopírovanie historických dokumentov.

V roku 2009 bol najzaujímavejšou novou službou metavyhľadávač a link server. UKB zvolila produkty Metalib ako službu, ktorá integruje lokálne a vzdialené zdroje a umožňuje jedným vyhľadávaním získať požadované informácie zo všetkých zdrojov a SFX (link server). Práve pomocou SFX sa uskutoční prelinkovanie na existujúce dokumenty, vrátane plno-textových. V roku 2013 zakúpila knižnica Metalib Plus s indexom Primo Central, ako rozšírenú službu vyhľadávača Metalib. Pri vyhodnotení prieskumu bude zaujímavé sledovať, ako respondenti hodnotia túto službu.

Súčasťou webovej stránky sa stala virtuálna prezentácia priestorov knižnice. Táto prezentácia je dostupná aj na dotykových monitoroch vo vstupnom priestore a pred a za turniketmi. Interaktívna prezentácia podáva prehľad o všetkých priestoroch prístupných verejnosti. Vystavenie prezentácie vyplynulo z výsledkov prieskumu v roku 2009, kedy sa mnohí respondenti sťažovali na komplikovanú budovu a orientáciu v nej.

Knižnica prezentuje svoju činnosť a služby aj na stránkach sociálnej siete Facebook. Štatistiky o využívaní stránok dokazujú, že táto forma komunikácie s niektorými typmi používateľov je mimoriadne úspešná. Na webovom portáli UKB bolo v roku 2010 zverejnené aj Diskusné fórum UKB. Napriek veľkým očakávaniam, prestalo byť fórum pre používateľov atraktívnym a po dvoch rokoch ukončilo svoju činnosť.

Uvádzame len niektoré nové služby, alebo služby, ktoré sa v priebehu 10 rokov modernizovali a dnes sú úplne štandardné a samozrejmé. Ku kvalite

služieb prispeli aj nové katalógy – naskenované menné a vecné lístkové katalógy, ktoré sa postupne prepisujú do elektronických katalógov.

Cieľom prieskumu bolo aj porovnať hodnotenie knižnice a jej služieb pred piatimi rokmi a teraz.⁴ Podobne ako v predchádzajúcom prieskume aj teraz sme chceli zistiť kto sú naši používatelia, aká je ich informačná gramotnosť, aká je spokojnosť so službami knižnice, aké majú požiadavky a očakávania a aký je názor na nové služby (už čiastočne poskytované, alebo služby, ktoré knižnica plánuje).

Súčasťou vyhodnotenia je v obidvoch dotazníkoch prepočet na index spokojnosti v klasifikácii od 1 po 5. Táto päťstupňová hodnotiacia škála má v našom kultúrnom priestore tradíciu. Autori dotazníka chceli, aby bol dotazník jednoduchý, zrozumiteľný a aby doba na jeho vyplnenie neprekročila 10 minút. Okrem otázok informatívneho charakteru, ako je pohlavie, vek, vzdelanie, ekonomická aktivita respondenta, frekvencia návštevnosti knižnice a webových stránok, hodnotili respondenti prieskumu služby knižnice z rôznych hľadísk. Súčasne respondenti mali možnosť nehodnotiť alebo nevyjadriť sa. K otázkam mohli pripojiť svoje názory, námety, pripomienky, sťažnosti alebo pochvaly.

Anketový dotazník vo forme webového formulára z roku 2009 mal 28 otázok, z toho 16 otázok hodnotilo služby z rôznych hľadísk a 9 otázok bolo informatívnych.

Anketový dotazník z tohtoročného prieskumu má 20 otázok, z toho 6 otázok hodnotilo služby z rôznych hľadísk a 14 otázok bolo informatívnych. Z tejto skupiny otázok sa 6 otázok týkalo získania informácií o záujmoch, preferenciách a úrovni používateľskej gramotnosti respondentov, resp. služieb, ktoré UKB plánuje poskytovať, alebo ich už v obmedzenej miere poskytuje. Napriek rozdielnemu počtu otázok je prieskum porovnateľný. Vyradili sa niektoré duplicitné otázky a otázky, ktoré sú pre knižnicu už nerelevantné.

Dotazník sa doplnil o 6 nových otázok týkajúcich sa najmä stratégie pri vyhľadávaní dokumentov a využívania elektronických zdrojov a akceptácie možných nových služieb.

V obidvoch dotazníkoch sa otázky zamerali na tieto oblasti:

- *hodnotenie prevádzkovej doby, dostupnosti knižnice a webových stránok,*
- *hodnotenie jednotlivých služieb knižnice,*
- *hodnotenie knižničného fondu,*
- *hodnotenie sociálneho zázemia a technického vybavenia knižnice,*
- *hodnotenie zamestnancov knižnice.*

Dotazník sa posielal na mailové adresy registrovaných čitateľov knižnice. V obidvoch prieskumoch sa oznamy o prieskume neposielali zamestnancom a inštitucionálnym členom (knižniciam, ktoré objednávajú dokumenty prostredníctvom MVS).

Dotazník bol prístupný od 1. 11. 2014 do 20. 12. 2014 na webovej stránke knižnice. Okrem elektronickej formy dotazníka, bola používateľom k dispozícii pri každom pulte aj tlačенá verzia. V budove na Ventúrkej ulici boli dve schránky (pri informačnom pulte a pri pulte viazané periodiká) a jedna schránka bola umiestnená na prízemí v budove Klarisea. Tlačенé dotazníky po ukončení prieskumu sa prepísali do elektronickej podoby. Postup pri prieskume v roku 2014 bol takmer taký istý ako v roku 2009.

V roku 2009 sa poslalo 15 402 upozornení o prieskume. Bolo vyplnených 2 678 dotazníkov (2 563 elektronických a 118 tlačенých). Prieskumu sa z tohto počtu 15 402 používateľov zúčastnilo 17,38 % respondentov. V roku 2014 sa poslalo 15 168 upozornení, používatelia vyplnili 1 184 dotazníkov, z toho 1 149 elektronických a 35 dotazníkov bolo v tlačenej podobe. Prieskumu sa zúčastnilo len 7,8 % používateľov.

Aký bol cieľ prieskumu?

Cieľom bolo vytvoriť obraz súčasného vnímania knižnice, porozumieť používateľom knižnice, ako aj pomôcť pri stratégii budovania prestíže UKB v konkurenčnom prostredí bratislavských knižníc a kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií.

Čo sme očakávali od prieskumu?

Chceli sme získať informácie o potrebách, požiadavkách, preferenciách a želaniach čitateľov a používateľov knižnice, a to na základe spoľahlivých údajov, nie iba na základe skúseností a interpretácií zamestnancov knižnice. Vedeli sme, že pri poklese používateľov a ich návštev môžeme rátať aj s menším záujmom o prieskum medzi našimi používateľmi. Počet vyplnených dotazníkov nás však nepríjemne zaskočil. Prekvapil aj nízky počet otvorených správ a ešte menší počet otvorených dotazníkov. Bude potrebné urobiť serióznu analýzu, čo spôsobilo nezáujem o prieskum a najmä o komunikáciu s knižnicou. Oznámenie, že knižnica uskutočňuje prieskum spokojnosti otvorilo z 15 168 používateľov knižnice 8 970 používateľov (59,13 % používateľov), ale na link prieskumu kliklo už len 1 850 používateľov (12 %). Dotazník vyplnilo 1 184 respondentov (7,8 % používateľov).

Aké budú výstupy?

Prieskumom sa získal súbor dát, ktorý umožní ďalšie interpretácie a analýzy. Závery prieskumu spokojnosti s knižničnými službami budú publikované na webovej stránke knižnice a vo výročnej správe za rok 2014. Niektoré vyjadrenia a návrhy sa budú publikovať spolu s odpoveďou, alebo vyjadrením knižnice na Facebooku. Výsledky prieskumu a následne analytická správa by mali byť základom a podkladom pre rozhodovanie manažmentu knižnice.

Niekoľko základných čísel a údajov:

- počet používateľov, ktorí mali platnú registráciu k 10. 11. 2014 a pri registrácii uviedli svoju mailovú adresu	15 168 používateľov
- prvá výzva na vyplnenie dotazníka bola zaslaná 10. 11. 2014 na	15 168 mailových adries
- mail si otvorilo 33 % používateľov, čo bolo	4 497 používateľov
- na obsah mailu kliklo	1 147 používateľov
- druhá výzva na vyplnenie dotazníka bola zaslaná 1. 12. 2014 na	9 995 mailových adries
- mail si otvorilo 45 % používateľov, čo bolo	4 473 používateľov
- na obsah mailu kliklo	703 používateľov
- prvý deň 10. 11. 2014 vyplnilo dotazník	437 používateľov
- druhý deň 11. 11. 2014 vyplnilo dotazník	116 používateľov
- prvý deň 1. 12. 2014 vyplnilo dotazník	247 používateľov
- druhý deň 2. 12. 2014 vyplnilo dotazník	80 používateľov

Spolu bolo prijatých 1 184 dotazníkov, z toho 35 dotazníkov bolo vyplnených v papierovej podobe. Prieskumu sa zúčastnilo 7,8 % registrovaných používateľov.

Mgr. Henrieta Gábrišová – PhDr. Dagmar Kleinová

Poznámky

- [1] RANKOV, Pavol. Čitateľ a používateľ. In: Čitateľ, roč. 40, č. 3 (1991), s. 94-95
- [2] KLEINOVÁ, Dagmar – KOVACIČOVÁ, Katarína. Novými knižničnými službami vítame 90. výročie založenia Univerzitnej knižnice v Bratislave. In: Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave, č. 1 (2009), s. 16-20. Dostupné na internete www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin1_2009.pdf
- [3] KLEINOVÁ, Dagmar. Moderné informačné služby. In: Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave, č. 2 (2009), s. 16-19. Dostupné na internete www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin2_2009.pdf
- [4] KLEINOVÁ, Dagmar. Prieskum spokojnosti čitateľov so službami Univerzitnej knižnice v Bratislave. In: Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave, č. 2 (2009), s. 19-23. Dostupné na internete: www.ulib.sk/files/Publikacie/bulletin/Bulletin2_2009.pdf

SPOMIENKOVÉ PODUJATIE VENOVANÉ JAKUBOVI FISCHEROVI

(Fischer Jakab emlékülés – 23. 9. 2014 Budapest)

Jakub Fischer (1861 – 1920) je v dejinách medicíny známy ako jeden z prvých špecializovaných lekárov – psychiatrov pôsobiacich na území dnešného Slovenska. Jeho odborná a publikačná práca mala však ohlas aj v celouhorských súvislostiach, preto si jeho uplynulé výročie pripomenuli aj maďarskí kolegovia.

Psychiatrická a psychoterapeutická klinika Semmelweisovej lekárskej univerzity v Budapešti usporiadala dňa 23. septembra 2014 spomienkové podujatie venované Jakubovi Fischerovi, na ktorom maďarskí historici a psychiatri hodnotili vývin a situáciu psychiatrie na začiatku 20. storočia v Uhorsku. Pomery v širších súvislostiach zhodnotil popredný historik medicíny prof. Károly Kapronczay a riaditeľ psychiatrickej kliniky prof. István Bitter. Činnosť a dielo Jakuba Fischera priblížila doc. Brigitta Baran, ktorá sa zamerala predovšetkým na jeho priekopnícky prínos v oblasti forenznej psychiatrie. Bratislavské pôsobenie Jakuba Fischera predstavila pracovníčka Univerzitnej knižnice v Bratislave Katarína Pekařová.

Jakub Fischer pôsobil v Bratislave takmer tri desaťročia, jeho odborné pôsobenie sa spája s dejinami bývalej štátnej nemocnice, kde od roku 1891 pôsobil ako prvý primár psychiatrického oddelenia, ale tiež s dejinami Bratislavského lekárskeho a prírodovedného spolku. Jakub Fischer patrilo k najaktívnejším prednášateľom lekárskej sekcie spolku a viac ako dve desaťročia pôsobil ako tajomník tohto spolku. K jeho zásluhám patrí aj prvé spracovanie dejín Bratislavského lekárskeho a prírodovedného spolku za roky 1856 – 1905, ktoré dodnes predstavujú základný pramenný materiál.

Spomienkové podujatie bolo súčasťou cyklu ďalšieho vzdelávania špecializovaných lekárov, čím sa osobnosť a dielo tohto vynikajúceho odborníka sprístupnilo aj mladej generácii.

Katarína Pekařová, PhD.

KNIHOVNY SOUČASNOSTI 2014 OPĚT V OLOMOUCI

Konferencia Knihovny současnosti, ktorá má za sebou 22 rokov svojej existencie, sa stala každoročným septembrovým sviatkom českých knihovníkov, na ktorý sa zišlo počas 3 dní viac ako 300 knihovníkov z celej Českej republiky a tiež zástupcov slovenských knihovníkov.

Dvadsať druhé pokračovanie konferencie Knihovny současnosti, organizovanej českým Sdružením knihovníku a informačních pracovníku (SDRUK) a Ústřední radou knihoven je z roka na rok navštevovanejším knihovníckym podujatím v susednom Česku s vysokou úrovňou mimoriadne bohatého odborného programu.

Prvý deň bol tradične zahájený úvodným slovom Ing. Ley Prchalové, predsedkyne Sdružení knihoven ČR a ďalšími uvítacími príhovormi zo strany hostujúcej knižnice, po ktorých boli odovzdávané medaily Z. V.

Tobolku. Toto ocenenie získavajú českí knihovníci za významný prínos k rozvoju českého knihovníctva. V roku 2014 boli slávnostne ocenení: Mgr. Marie Balíková, Národní knihovna ČR, PhDr. Zdeňka Friedlová, Krajská knihovna Františka Bartoše v Zlíne, Ing. Martin Lhoták, Knihovna Akademie věd ČR, PhDr. Hana Nová, Národní knihovna ČR a RNDr. Tomáš Řehák, Městská knihovna v Praze.

Následne bol prvý deň konferencie v rámci tematického bloku **Trendy rozvoje knihoven** (garantami boli Ing. Lea Prchalová, RNDr. Tomáš Řehák) obohatený o prednášky zahraničných hostí zo škandinávskych krajín, konkrétne o skúsenosti z Osla (Nórsko) a Sigtuny (Švédsko). *Emeritná riaditeľka* (dnes stále pôsobiaca v poradnej funkcii) *Mestskej knižnice v Osle Liv Saeteren* hovorila o úlohe knižníc v 21. storočí. Tak ako u nás, aj v Nórsku je téma postavenia knižníc v budúcnosti často diskutovanou a horúcou témou. Podľa Saeteren majú knižnice stále čo ponúknuť. Isté množstvo a typ informácií v digitálnom svete môže byť pre časť spoločnosti „neviditeľná“, resp. nenájditeľná. Existuje digitálna priepasť, či už v rámci jednotlivých generácií, alebo spôsobená sociálnymi rozdielmi. Preto sa jej zdá dôležité venovať sa rozvoju informačnej gramotnosti a knižnicu vníma ako ideálne miesto, ktoré túto úlohu môže plniť. Hovorila tiež o koncipovaní nových budov knižníc a o stereotypoch, ktoré často bránia tomu, aby nová budova knižnice nielen dobre vyzerala, ale bola aj naplno využiteľná pre nové služby, ktoré by mala poskytovať. Základ úspechu vidí v správne zvolenej stratégii modernej knižnice. Ako príklad uviedla novú koncepciu knižnice v Osle, ktorá by sa dala charakterizovať sloganom: „Inšpiruje a udržuje Oslo na nohách“. Neznamená to, že dobrá knižnica by mala byť otvorená 24 hodín denne. Je to metafora, ktorá chce prezentovať budúcu knižnicu ako miesto, ktoré je inšpiratívnym pre návštevu, stretnutie a ponúka atraktívne služby pre široký okruh používateľov. Saeteren hovorila aj o digitálnom publikovaní ako o príležitosti pre knižnice, ktorej by sa mohli chopiť, napríklad prezentáciou autorov a titulov mimo hlavného prúdu, a tým osloviť nových

používateľov, ktorí doposiaľ nepatrili medzi návštevníkov knižníc. Mestská knižnica v Osle sa snaží už dnes oslovovať širokú verejnosť pravidelnými akciami. Počas jednej z nich otvára priestor až pre 3000 ľudí a knižnica sa stáva koncertnou sálou s netradičným tanečným parketom (napr. niektoré časti regálov na knihy, na ktorých tancujú akrobati). Táto akcia prináša pre knižnicu veľkú popularitu a odozvu na sociálnych sieťach a pomáha meniť stereotyp vnímania knižnice len ako miesta, kde musí byť ticho a nedeje sa tam nič zaujímavé. Táto koncepcia zmeny je náročnou cestou, no ako Liv Saeteren konštatovala na konci svojho príspevku: ak knižnice nebudú ponúkať obsah, akcie a služby, ktoré používatelia len ťažko nájdu inde, pokiaľ sa teda obmedzia len na tradičné portfólio služieb, stratia svoju konkurencieschopnosť.

Monica Dahlgren, vedúca kultúrneho oddelenia úradu Sigtuna, Lena Gustafson Randau, riaditeľka Mestskej knižnice v Märsta a Zuzana Helinsky, konzultantka pre knihovníctvo vo Švédsku, pôvodom z Českej republiky predstavili vo svojom príspevku trendy švédskeho knihovníctva a projekt novej knižnice v Sigtune, najstaršom meste Švédska pri jazere Mälären. Osem a pol tisícové mestečko Sigtuna prechádza obdobím mimoriadneho a všestranného rozvoja vďaka blízkosti stockholmského letiska Arlanda. Knižnica v Sigtune sa z najhorších výsledkov (do roku 2003) vyšplhala na prvé miesto medzi kultúrnymi a vzdelávacími službami požadovanými obyvateľstvom a vďaka preukázateľnému zlepšeniu sa manažérkam knižníc podarilo presadiť projekt nového umeleckého centra s priestormi pre knižnicu. Jedna z novorekonštruovaných pobočiek knižnice (v Märsta) poskytuje služby nielen vo švédštine, ale tiež v iných jazykoch pre početnú komunitu imigrantov. (obr. 1 a 2)

Rozhodnutie vedenia knižnice nevzdať sa a zabojsť o existenciu knižnice a o jej potrebu v meste a komunite, ktoré zmenilo status stagnujúcej knižnice na žiadanú a obľúbenú, bolo veľmi podnetné a inšpiratívne. Bolo jedným z príkladov, kedy sa vďaka správnym manažérskym rozhodnutiam podarilo pretvoriť nefunkčný systém knižníc (pobočiek)

na pružný a vyhľadávaný.

Ďalšie dni konferencie predstavovali maratón prednášok a workshopov. Pre rekordný počet účastníkov bolo v ďalších dňoch pripravených viac ako 40 príspevkov a 3 paralelne prebiehajúce workshopy. Témy prednesené na 23. konferencii boli nasledovné:

- Trendy rozvoja knižníc (potreby transformácie, multimediálne i multisociálne priestory)
- Riadenie ľudských zdrojov (zamestnávanie cudzincov, adaptačný proces, seniori za pultom)
- Marketing knihovníckych služieb (bibliobus, BiblioEduca,...)
- Katalogizačné pravidlá RDA
- Služby knižníc pre produktívnu generáciu
- Centrálny portál knižníc - CPK (a webarchív NK, česká národná článková bibliografia...)
- Aktuálny stav implementácie *Koncepcie rozvoje knihoven*.

V odbornej sekcii „**Řízení lidských zdrojů**“ (garantom bola: Mgr. Eva Svobodová) odzneli okrem iných zaujímavé príspevky Bc. Radomíry Kodetové z Krajskej knihovny v Pardubiciach pod názvom *Adaptační proces z hlediska personální práce* a príspevok Mgr. Zlaty Houškové *Seniori za pultem aneb Co přinese zvyšující se věk odchodu do důchodu a jak se na to připravit...* . Prvý príspevok predstavil jednotlivé procesy adaptácie pracovníka - knihovníka v novom zamestnaní a poukázal na dôležitosť riadenia tohto procesu a jeho významu z hľadiska personálnej práce. Zdôrazňoval, že súčasťou adaptačného procesu, na čo sa už dnes v našom prostredí často zabúda, je nielen absolvovanie jednotlivých zvolených činností (podľa potrieb zamestnanca a možností organizácie), ale aj vyhodnotenie adaptačného procesu zo strany personálneho oddelenia. Zážitky nového pracovníka v dňoch a mesiacoch od jeho nástupu do zamestnania môžu mať trvalý vplyv na jeho postoje a loajálnosť voči or-

organizácii. Správne nastavený adaptačný proces môže poskytnúť zamestnancovi podporu a pomôcť v orientácii na pracovisku. Význam adaptačného procesu býva v súčasnosti hlavne v menších inštitúciách podceňovaný alebo aj úplne vynechávaný, deje sa často skôr spontánnou a náhodnou formou ako formou ucelenej koncepcie, čo môže mať vplyv na fluktuáciu zamestnancov, negatívny vplyv na produktivitu práce a spokojnosť zamestnanca.

Zlata Houšková sa vo svojom rozsiahlom a analytickom príspevku zamerala na demografický vývoj spoločnosti a jeho odraz vo vekovom zastúpení knihovníkov v českých knižniciach, na dôchodkový systém a jeho reformu a potrebu novej koncepcie, tzv. „výchovné ke stáří“. Predlžovanie aktívneho pracovného veku prinesie podľa Houškové úplne nové nároky na všetkých pracovníkov vo vyššom veku a tento proces bude ekonomicky, sociálne a organizačne náročný. Pravdepodobne vznikne/ bude sa prehľbovať konflikt medzi novými nárokmi kladenými na starších pracovníkov s blížiacim sa dôchodkovým vekom na jednej strane a ich možnosťami či schopnosťami na strane druhej. Dôchodková reforma v ČR sa zatiaľ rieši len v rovine teoretickej, chýba diskusia nad možnými dopadmi zmien. Jedným z projektov v rámci pripravovaných stratégií reformy je projekt *Společným postupem sociálních partnerů k přípravě na změny důchodového systému. Posilování biparitního dialogu (BIDI 2)*. Projekt podporuje Európsky sociálny fond a realizuje Konfederácia zamestnávateľských a podnikateľských zväzov s partnerom – Českomoravskou konfederáciou odborových zväzov. Projekt je rozdelený na dve etapy, prvá prebieha práve teraz (2013-2015). Cieľom tejto etapy projektu je presvedčiť zamestnávateľov a zamestnancov, že je potrebné premýšľať o zmenách, ktoré prinesie predlžovanie veku odchodu do dôchodku, rovnako aj informovať o metódach riadenia reagujúcich na starnúce pracovné sily (age management). Do projektu sa zapojilo viacero rezortov. Za rezort kultúry ČR boli ako zaujímavý segment k účasti prizvané knižnice a oslovený *Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP)*. A tiež *Odbo-*

rový svaz pracovníků knihoven (OSPK). SKIP přijal výzvu a zapojil sa do projektu. Pre rezort kultúry bolo naplánovaných 30 seminárov, 15 pre zamestnávateľov a 15 pre zamestnancov. Poznatky zo seminárov budú slúžiť ako podklad pre tvorbu stratégií a prognózu knihovníckeho odboru. Medzi ďalšie poznatky patrí napr. zistenie, že nie je k dispozícii kompetentná obšiahlejšia štúdia o budúcnosti českých knižníc a trendoch v odbore ako celku. Za najrizikovejšie faktory v súvislosti so zvyšujúcim sa vekom zamestnancov považujú manažéri českých knižníc hlavne nedostatočné kompetencie v oblasti IKT a v oblasti znalosti cudzích jazykov. Častou obavou býva aj možnosť zhoršenia komunikácie s mladšími používateľmi a nepochopenie ich informačných potrieb. Houšková viackrát zvýraznila potrebu celkovej zmeny celospoločenskej klímy vo vzťahu k starnutiu a vyššiemu veku a priniesla viacero konkrétnych odporúčaní, ktoré vychádzajú zo skúsenosti prednesených na seminároch v rámci projektu. Táto spolupráca SKIP-u a rezortu kultúry v Českej republike v oblasti sociálno-ekonomického plánovania je zaujímavá a podnetná aj pre naše prostredie a s určitou istotou prinesie užitočné skúsenosti pre knihovníkov.

Viac o projekte je možné sa dočítať na: <http://www.esfcr.cz/projekty/spolecnym-postupem-socialnich-partneru-k-priprave-odvetvi-na>

Veľmi podnetné príspevky odzneli aj v sekcii „**P. R. a marketing knihovníckých služieb**“ a v sekcii „**Katalogizační pravidla RDA**“. V poslednej z uvedených oblastí, o ktorej sa na Slovensku zatiaľ nehovorí, vystúpili zástupcovia Národní knihovny Českej republiky a tiež Ústavu informačných štúdií a knihovníctví na Univerzite Karlovej v Prahe. *PhDr. Barbora Drobíková, PhD.* veľmi živým a pútavým spôsobom predstavila špecifiká pravidiel RDA - Resource Description and Access. Anglo-americké katalogizačné pravidlá v druhom revidovanom vydaní (AACR2R2) prestali byť aktualizované v roku 2003 (v čekom jazyku v roku 2005). Od tej doby sa začali rozvíjať práve pravidlá popisu RDA, ktoré sú v zahraničí využívané od roku 2012. Autorka príspevku sa zamýšľala nad trendmi v oblasti štandardov bibliografickej kontroly a vo svojom príspevku *RDA a BIBFRAME:*

Budoucí standardy bibliografické kontroly? sa venuje najmä vzťahu katalogizačných pravidiel k BIBFRAME (Bibliographic Framework) – modelu bibliografického popisu dát. Tento model uviedla Kongresová knižnica v USA v novembri 2012. Model BIBFRAME ponúka možnosti publikovania bibliografických dát v širšom rámci, s prepojením na dáta na webe. Je chápaný ako vstupná brána bibliografických dát do sveta tzv. „prepojených dát“ (linked data) a do sémantického webu. Hlavným cieľom iniciatívy Kongresovej knižnice v USA je zabezpečiť cestu prechodu od výmenného formátu MARC 21 k štandardom založeným viac na webových prepojeniach. Okrem modelu BIBFRAME sa budujú aj nástroje a služby tento formát podporujúce.

Model BIBFRAME rozlišuje triedy a vlastnosti. K základným triedam patrí:

- dielo,
- inštancia (hmotné prevedenie diela, blízko má vo FRBR k pojmu *jednotka*),
- autorita,
- anotácia.

(Zdroj: *LIBRARY of Congress. Bibliographic Framework Initiative. LC, 2012. BIBFRAME Overview [online]. Library of Congress, [2012-; cit. 2013-08-31]. Dostupné z: <http://www.bibframe.org>.)*

Príspevok Barbory Drobíkovej bol veľmi podnetný a nápomocný pri chápaní a vhlade do témy konceptuálnych modelov vychádzajúcich zo schémy FRBR a posúvajúcim sa k novým smerom a konceptom.

Počas prestávok bolo možné sa oboznámiť s prácou a službami deviatich komerčných spoločností. Ide o spoločnosti pôsobiace v ČR, ktorých služby sú bezprostredne spojené so životom knižníc a ktoré pre ne zabezpečujú digitalizačné, reštaurátorské, bezpečnostné a programátorské služby. Konferencia Knižovny súčasnosti priniesla aj v roku 2014 veľa nových, podnetných tém, prednášok a dojmov. Patrí medzi podujatia, na ktoré sa knižnícka duša môže tešiť a vrelo odporúčať.

Účastníci konferencie mali možnosť si zakúpiť zborník konferencie, ktorý obsahuje väčšinu prednesených príspevkov a je dostupný aj online.³

Mgr. Henrieta Gábrišová

Použitá literatúra:

- [1] Knižovny súčasnosti 2014. Sborník z 22. konferencie, konané ve dnech 9.-11. září 2014 v Olomouci. Ostrava 2014. 285 s. ISBN 978-80-86249-71-1, ISSN 1805-6962 tlačená verzia, ISSN1805-6970 on-line verzia. Zborník v tlačenej podobe je možné objednať si na adrese sdruk@sdruk.cz.
- [2] LIBRARY of Congress. Bibliographic Framework Initiative. LC, 2012. BIBFRAME Overview [online]. Library of Congress, [2012-; cit. 2013-08-31]. Dostupné z: <http://www.bibframe.org>
- [3] <http://www.sdruk.cz/data/xinha/sdruk/ks2014/Sbornik2014%281%29.pdf>

TEMPUS LIBRI 2014

V poradí už 6. ročník medzinárodnej interdisciplinárnej konferencie TEMPUS LIBRI, ktorá je venovaná problematike dejín knižnej kultúry, sa uskutočnil 23. – 26. októbra 2014 v Českom Krumlově. Hlavnými organizátormi konferencie bol Ústav romanistiky Filozofickej fakulty Jihočeské univerzity a Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích v spolupráci s Knižnou Národním muzea v Praze. Konferencie sa zúčastnili bádatelia z Česka, Slovenska, Rakúska, Poľska, Maďarska, Talianska a Francúzska. Rokovacími jazykmi boli čeština, slovenčina, nemčina, francúzština.

Hlavnou témou tohtoročného stretnutia bola „*Kniha v premenách času*“. Cieľom konferencie bolo priblížiť vývin rukopisných a tlačených kníh v novoveku vo vzťahu k ich tvorcom (výrobcom, distribútorom, čitateľom) a tiež z hľadiska ich obsahu, žánru a foriem. Rokovanie bolo rozdelené do piatich sekcií:

- premeny edičnej praxe – forma/ilustrácia,
- premeny čitateľských praktík,
- premeny žánrov,
- premeny diel,
- premeny knižných zbierok.

V rámci jednotlivých sekcií odznali takmer štyri desiatky hodnotných referátov, ktoré priniesli analýzy premeny knihy, čitateľstva, vydavateľsko-nakladateľského zázemia a knižných zbierok.

Univerzitnú knižnicu v Bratislave reprezentovala pracovníčka kabinetu retrospektívnej bibliografie Katarína Pekařová, PhD., ktorá v spoluautorskom príspevku (s PhDr. Beatou Ricziovou z Lekárskej fakulty UK) pod názvom *Katechizmus o zdraví a jeho stredoeurópske cesty* sledovala predlohy /preklady menej analyzovaného diela nášho významného predstaviteľa osvietenstva Jura Ribaya. Ribayov *Katechizmus o zdraví* (1794), pôvodne nemecké dielo z oblasti zdravotnej osvety určené školskej mládeži bolo preložené takmer do všetkých európskych jazykov. Ribayov preklad predstavuje prvú zdravotvedu v slovenskom jazyku, ktorú odporúčali aj dobové pedagogické diela. Jedným z cieľov príspevku bolo zmapovať ohlasy na Ribayov preklad a pokúsiť sa odpovedať na otázku – kde sa Ribayov *Katechizmus o zdraví* používal.

Prednesené referáty budú publikované v zborníku *Opera romanica*.

Organizátori konferencie pripravili pre účastníkov bohatý sprievodný program. Okrem prehliadky centra mesta Český Krumlov, to bola prehliadka zámockej knižnice v Českom Krumlove, exkurzia do kláštornej knižnice vo Vyššim Brodě, na pútnické miesto Kájov a do kláštora Zlatá Koruna.

Katarína Pekařová PhD.

BIBLIOTHECA ANTIQUA 2014

V dňoch 5. – 6. novembra sa v priestoroch olomouckého Arcidiecézného muzea konal 23. ročník vedeckej konferencie Bibliotheca Antiqua. Usporiadateľom bola Vědecká knihovna v Olomouci a Sdružení knihoven ČR.

Téma konferencie nebola pevne stanovená, príspevky sa zaoberali najmä aktuálnymi poznatkami a trendmi z oblasti historických a vzácných knižných fondov. Na podujatí odznelo 20 prednášok, z ktorých je v zborníku, ktorý bol k dispozícii účastníkom už na konferencii, publikovaných 17. Konferencie sa zúčastnili prednášatelia nielen z Českej republiky a Slovenska, ale aj Maďarska a Holandska.

Časť vystúpení tvorili prednášky týkajúce sa rôznych typov a druhov tlačí vo fondoch knižníc. Účastníci konferencie sa dozvedeli informácie o holandských prohibitách vo fonde olomouckej Vědeckej knihovne (VKOL), lexikografickej literatúre v historickom fonde Národní technické knihovny či zbierke komeňán zo 17. – 19. storočia v študovni historických tlačí v Slovenskej pedagogickej knižnici v Bratislave. Tá obsahuje vzácne vydania Komenského diela, z ktorých niektoré pochádzajú zo zbierky známeho komeňológa Jána Zigmundíka. Odznela i prednáška o knihách z knižnice zrušeného cisterciánskeho kláštora v Žďári nad Sázavou vo fonde Rajhradskej kláštorní knihovne. Tieto dochované knihy umožňujú mapovať problematiku provenienčných zápisov a ďalších spôsobov vlastníckeho značenia kníh. Priblížené boli i najnovšie poznatky týkajúce sa výskumu knižníc rodu Turzo.

Na podujatí sa hovorilo aj o katalógoch a stave spracovania niektorých fondov. Napríklad v Moravskej zemskej knižnici v Brne bol v roku 2011 znovuvybudovaný *Katalóg Jihomoravských historických sbírek*. Sústreďuje elektronické exemplárové záznamy dokumentov z dochovaných fondov kláštorných knižníc a databáza sa neustále rozširuje z rôznych projektov. V ďalšom vystúpení autorky informovali o stave a výsledkoch spracova-

nia czerninskej knižnice, ktorá tvorí od konca 18. storočia súčasť pražskej lobkowiczkej knižnice uloženej v Národnej knihovne ČR. Vo svojej dobe patrila k najväčším a najcennejším knižniciam v českých zemiach. Spomenuli spôsoby identifikácie czerninských tlačí v rámci lobkowiczkej knižnice, rukopisné katalógy, archívne pramene týkajúce sa czerninskej knižnice a zmienili sa aj o zaujímavých provenienciách. Z celkového počtu 26 148 zväzkov, ktoré sa v knižnici nachádzajú sa zatiaľ podarilo identifikovať 1 850 zväzkov s czerninskou provenienciou.

Viaceré príspevky sa venovali životu a dielu osobností pôsobiacich v rôznych sférach spoločenského či cirkevného života. Patril k nim napr. Jan František Löw z Erlsfeldu, sv. František Solano či Jacques Callot.

Löw bol významným lekárom barokového obdobia a patrila k spoločenskej a vedeckej elite svojej doby v Prahe i Českom kráľovstve. S jeho profesijnou kariérou bol niekoľko desaťročí spojený aj vývoj lekárskej fakulty Karlo-Ferdinandovej univerzity. K Löweho najvýznamnejším dielam sa radí populárny spis *Hydriatria nova* a odborná práca *Theatrum medico-juridicum*.

Solano pochádzal z mestečka Mantille. Po vysvätení za kňaza sa stal učiteľom kláštorných novicov, súčasne však pôsobil aj mimo kláštora, kde sa staral najmä o chorých. Misijnú činnosť vykonával i v Južnej Amerike, predovšetkým v Peru. Patril k najvýznamnejším predstaviteľom šírenia zásad katolíckej cirkvi na novom kontinente mierovými prostriedkami. Je patrónom Chile, Limy, Panamy. Jeho meno si pripomínajú aj v českých kostoloch. Pri príležitosti Solanovho svätorečenia v roku 1726 bol publikovaný jeho životopis, ktorý vyšiel v mnohých verziách. Vzácné je však výtvarné spracovanie zobrazenia svätca.

Callot sa narodil v rodine nižšieho šľachtica. Dali ho do výchovy zlatníkovi a rytcovi, kde sa prejavil jeho kresliarsky talent. Ryteckému umeniu sa učil v Ríme u Tomassina a vo Florencii sa zúčastňoval prác vo veľkej skupine umelcov. Callotove grafické listy boli kopírované už počas jeho života, a to buď anonymne alebo s označením Callot fecit. Vyšlo tiež nie-

koľko súpisov jeho kresieb a grafických listov. Venoval sa aj knižným ilustráciám. Autor v prednáške naznačil ich výskyt vo verejných knižniciach v ČR, pripomenul niektoré sekundárne použitia jeho rytín resp. ich kópií vo funkcii knižnej ilustrácie. Zameril sa najmä na posmrtné vydania Callotových rytín – kalendáre svätých na celý cirkevný rok – na príklade ktorých ukázal jeho vplyv v bohemikálnom prostredí v rade kópií z grafickej dielne Jana Jiřího Balzera.

Niektorí prednášatelia sa vo svojich vystúpeniach zaoberali výzdobou, grafickou stránkou jednotlivín či skupiny tlačí. Patril k nim napr. Graduál z rádového archívu dominikánov, pravdepodobne iluminovaný v 70. tych – 80. tych rokoch 16. storočia. Zaujímavý bol z tohto hľadiska tiež príspevok o obraze českých svätcov v uhorských tlačiach v 17. – 18. storočí. Autorka príspevku zdôraznila, že v produkcii katolíckych tlačiarní sa vo veľkom počte nachádzajú knižky a drobné tlače z oblasti hagiografie. Niektoré z nich sú zdobené kvalitnými ilustráciami. Nachádzajú sa v nich vyobrazenia aj českých patrónov, svätcov či blahoslavených. Autorka upriamila pozornosť najmä na dielo Gabriela Hevenesiho a sériu obrazov svätcov, ktoré boli vydané v trnavskej tlačiarni. Zaujímavý bol tiež príspevok o ilustrovanej prvotlači ezopových bájok vo fonde VKOL-u, konkrétne o antverpskej edícii Gerarda Leeua z roku 1846, ktorá patrí vďaka ulmským ilustráciám z oficíny Johanna Zeinera st. k najkrajším prvotlačiam vo fonde knižnice. Súčasťou programu bola aj prednáška o inkunábulách Slovenskej národnej knižnice.

Na konferencii odznel aj príspevok týkajúci sa kníhviazačskej dielne kráľovopolských kartuziánov. Autor na základe štúdia dostupného materiálu z českých zbierok ako aj fondu Österreichische Nationalbibliothek analyzoval dochované väzby z produkcie tejto dielne. Podľa neho pôsobila od 60-tych rokov 18. storočia až do roku 1516 v Brne, v blízkosti kostola sv. Jakuba, pre ktorý tiež viazala. Počas svojej činnosti využívala minimálne 61 rozličných kolkov.

V programe bol poskytnutý priestor i prednáške o genéze a typografikom popise českej adaptácie Melanchtonovej latinskej gramatiky. Do českého prostredia ju adaptoval Trojan Nigells z Okořina a vytlačil Daniel Adam z Veleslavína. Podľa autora prednášky je v prípade Otmarovej edície očividná snaha dôsledne napodobniť sadzbou i dekórom predlohu veleslavínskej tlačiarne. V druhej polovici 17. storočia vydal trozendorfovu adaptáciu gramatiky i Jan Dadan v Žiline.

Niekoľko príspevkov sa venovalo aj problematike vojny, resp. jej vplyvu na vydávanie tlači či streleckým slávnostiam. Jedným z nich bola prednáška o rôznych aspektoch, ktoré počas 1. svetovej vojny ovplyvňovali produkciu kalendárov. Vzhľadom na meniace sa hospodárske a spoločenské prostredie dochádzalo aj k zmene v podmienkach ich vydávania a podoby. Z hospodárskeho hľadiska sa stal pre knižný trh limitujúcim faktorom nedostatok papiera. Nielenže sa zvyšovala jeho cena, ale klesala aj jeho kvalita. Menil sa tiež obsah a počet vychádzajúcich kalendárov. Ďalší príspevok sa pokúšal za pomoci obrazového a textového materiálu rekonštruovať podobu Jáchymovskej strelnice a zaradiť ju do dobového kontextu. Zaoberal sa tiež streleckou slávnosťou v banskom meste, ktorá sa konala v roku 1521. Pozvali na ňu aj nemeckého básnika Hansa Lutza, ktorý pri príležitosti tejto slávnosti napísal báseň. Autor prednášky hovoril i o architektúre strelníc, ceremóniách a spôsoboch obveseľovania obecnstva počas slávnosti.

Za Univerzitnú knižnicu vystúpila na podujatí Miriam Poriezoová.¹ V príspevku – **Diela antických a patristických autorov v katalógu Trnavskej univerzitnej knižnice z roku 1690** – na základe zachovaného a publikovaného katalógu *Catalogus novus librorum Collegii Societatis Jesu conscriptus anno 1690* priblížila výber z diel antických a starokresťanských autorov, ktoré v roku vzniku katalógu fond obsahoval. Stručne charakterizovala autorské zázemie a provenienciu vybraných skupín. Zdôraznila, že knižnice tvorili neoddeliteľnú súčasť pastoračnej a vzdelávacej činnosti jezuitov. Podľa rádoých zásad ich zakladali nielen pri

kolégiách, ale aj v rámci ostatných organizačných zložiek. V zmysle rádových stanov bola budovaná knižnica aj pri Trnavskej univerzite. Spomenutý katalóg dopĺňali a používali až do roku 1773. Celkový počet zaznamenaných položiek v ňom dosiahol číslo 5 331. Zachytáva fond knižnice, ktorý slúžil súvekým potrebám a úlohám univerzity a zároveň predstavuje rádovú kolegiálnu knižnicu, ktorá sa postupne stala najväčšou svojho druhu na našom území. Tlačé, ktoré sa v knižnici univerzity podľa katalógu nachádzali, pochádzali predovšetkým z officín v Amsterdame, Antverpách, Bazileji, Benátkach, Brunsviku, Dilingenu, Douai, vo Frankfurte, Ingoldstadte, Kolíne, Lyone, Paríži, Ríme, Štrasburgu, vo Viedni a ďalších. Diela antických autorov boli zaradené najčastejšie do tematických skupín *Philosophi*, *Historici*, *Humanistae* a jazykových tried *Germanici*, *Italici/Hispanici*, *Graeci*. Až na výnimky išlo o zahraničné vydania zo 16. storočia, v menšom počte je zastúpené 17. storočie. V prípade jezuitských knižníc bola bežným javom selekcia medzi antickými a pohanskými autormi. Z kresťanských autorov boli preferovaní predovšetkým cirkevní otcovia z prvých storočí nášho letopočtu, menej stredovekí spisovatelia.

Konferencia vždy patrí medzi najlepšie zorganizované podujatia zaoberajúce sa problematikou knižnej kultúry. Príspevky, ktoré na nej odznali boli vypracované na dobrej odbornej úrovni a poskytli prehľad o aktuálnom dianí predovšetkým v oblasti historických a vzácných knižných fondov a o stave prebiehajúcich projektov v ČR a SR. Zamrzela len o niečo menšia účasť odborníkov z oboch krajín i zo zahraničia.

Mgr. Lívia Kurucová

Poznámky

[1] Spoluautorkou príspevku bola Mgr. Erika Juríková Phd. z Trnavskej univerzity.

MALÁ NÁVŠTĚVA DO FINSKÝCH KNIHOVEN

Ačkoliv je Finsko rozlohou mnohem větší než Slovensko, má téměř stejný počet obyvatel (5,2 mil.). Finové jsou dychtivými čtenáři. Podle statistik navštěvují knihovny mnohem častěji než ostatní národy v Evropě. Knihovní síť ve Finsku registruje téměř 50 miliónů návštěvníků ročně. Na jednoho finského obyvatele tak připadá ročně necelých 10 návštěv knihovny (pro srovnání mám k dispozici pouze údaje z České republiky, kde na jednoho obyvatele připadne 6 návštěv knihovny). Na jednoho finského obyvatele připadlo téměř 20 výpůjček (pro srovnání v Česku „jen“ 6 výpůjček). Ve finských knihovnách je téměř 40 miliónů svazků a tak na jednoho obyvatele připadá v průměru 7,7 svazku. Ve Finsku je přes 900 knihoven, 172 mobilních knihoven (knihovnické autobusy jsou součástí finské knihovní sítě zejména v Laponsku, kde je hustota zalidněnosti velmi nízká) a dokonce i jedna knihovnická loď, která je ovšem v provozu jen v letních měsících. Finské knihovnictví se již dlouho řadí ke světové špičce. Velkou zásluhu na tom má dozajista rozvinutá informační technologie a rozsáhlá síť knihoven s bohatým knižním fondem a moderním vybavením.

Knihovna je ve Finsku pojímána jako základní informační služba obce. Městské knihovny, vědecké knihovny, specializované knihovny, univerzitní a školní knihovny tvoří národní a mezinárodní informační síť. Knihovnický zákon z roku 1998 zaručuje všem obyvatelům ve Finsku bez rozdílu bezplatný a kvalitní přístup k informačnímu bohatství, takže knihovny jsou dostupné i pro veřejnost, která v knihovně není registrována. U vchodu do knihovny nebrání vstupu žádné závory, kterými může projít jen registrovaný uživatel. Tak se knihovna ve Finsku stává místem setkání pro širokou veřejnost.

Služby knihovny jsou efektivní, výkonné, přístupné všem a důraz se klade na rychlost půjčování, informační služby a informační technologie.

99 % knihoven je připojeno k internetu, který může každý (i neregistrovaný uživatel) využít. Velmi často i menší knihovny jsou vybaveny samoobslužným výpůjčním systémem. Pro dětské čtenáře, seniory, jazykové menšiny se pořádají v knihovnách různé akce, setkání, výstavy. O uživatelské přívětivosti, kterou chtějí finské knihovny svým uživatelům zaručit, svědčí v některých knihovnách (např. ve Vaase) i malý box umístěný mezi regály s knihami, do kterého se může uživatel zavřít, když potřebuje telefonovat.

Knihovna v Tampere

Finské knihovnictví je jedinečné i z pohledu architektury. Finská architektura klade důraz na použití přírodních materiálů (dřevo, kámen), hodně se používá sklo a klade se důraz na praktický design. Ve Finsku se do veřejných budov a infrastruktury hodně investuje. Ať už jsou to školy, nádraží, stanice metra, instituce nebo stezky pro cyklisty.

Finové mají díky výkonnější ekonomice možnost větších investic, a proto se nebojí postavit něco odvážnějšího, jako bude nová centrální knihovna (má být vystavena do r. 2018 v Helsinkách).

Veřejné knihovny jsou financovány z daňových výnosů a městské obecní úřady stanovují rozsah poskytovaných služeb. Místní zastupitelstva rozhodují nezávisle o finančních částkách přidělených knihovnám. Knihovny mohou obdržet 25-50 % státní podpory při rekonstrukcích knihovny a financování pojízdných knihoven.

Závěrem lze říci, že finské veřejné knihovny jsou velmi dobře vybaveny informačními technologiemi, jsou uživatelsky přívětivé a velkou pozornost věnují informačním službám pro všechny typy uživatelů. Slovenské i české knihovnictví se může od finského knihovnictví mnohému učit.

Bc. Eliška Klimentová

PRIATELIA UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE NA CESTÁCH

Exkurzia zamestnancov Univerzitetnej knižnice v Bratislave a bratislavských knihovníkov do Mestskej knižnice Ervína Szabóa v Budapešti (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár) 6. októbra 2014.

Cieľom tohtoročnej odbornej exkurzie Spoločnosti priateľov Univerzitetnej knižnice v Bratislave určenej pre zamestnancov Univerzitetnej knižnice v Bratislave a bratislavských knihovníkov bola Mestská knižnica Ervína Szabóa (Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár), ktorá nesie meno po zakladateľovi a riaditeľovi tejto kniž-

nice a našom rodákovi zo zaplavenej oravskej dediny Slanica Ervinovi Szabóovi.¹

V knižnici sme sa stretli s priateľským prijatím a srdečnosťou kolegov, knihovníkov. Privítal nás riaditeľ knižnice, Dr. Péter Fodor, ktorý nás zoznámil nielen s históriou knižnice, ale najmä jej súčasnými úlohami a perspektívami. Ústredná knižnica riadi celú sieť viac ako 60 knižníc budapešťianskych mestských častí.

Informácie boli podávané s profesionalitou a hrdosťou na knižnicu s dlhoročnou tradíciou, zaujímavými službami, rozsiahlym knižničným fondom, zaujímavými zbierkami, veľkým počtom používateľov, ktorá je umiestnená v krásnej historickej budove. Ochotní kolegovia nás takmer tri hodiny sprevádzali v dvoch skupinách po študovniach v honosných priestoroch neobarokového Wenckheimovho paláca, po nádherných sálach, kde prevláda štika, zlato a parkety, ale aj po študovniach a čítárňach v novších priestoroch. Z maďarčiny prekladala naša kolegyňa Mgr. Zita Perletzká, skupine, v ktorej bol výklad v angličtine, pomáhal kolega Ľudovít Zupko, za čo im patrí vďaka.

Knižnica prešla pred pár rokmi rozsiahlou rekonštrukciou. Mestská knižnica Ervina Szabóa môže slúžiť ako vzor toho, ako by mala fungovať historická budova pre potreby verejnej knižnice. Na ploche takmer 14 tisíc m² je čitateľom k dispozícii voľný výber, detské oddelenie, kaviareň, 11 študovní a čítární s cca 900 študijnými miestami, svetelná tabuľa, na ktorej sa používateľ dozvie, že dokument má už pripravený na požičanie.

Knižnica je otvorená od pondelka do piatku 10 hodín, v sobotu 6 hodín, v nedeľu je zatvorená.

Vstupné priestory sú prístupné pre verejnosť, je tu umiestnená príjemná kaviareň, informačný pult a registrácia používateľov. Čitateľ sa dostane cez turnikety do univerzálnej študovne, najpopulárnejšieho priestoru knižnice, kde sa dá prečítať denná tlač alebo vyhľadať informácie na počítačoch. V novej časti paláca sa na zvýšenom prízemí nachádza detské oddelenie.

Na druhom poschodí je voľný výber (fond je usporiadaný podľa MDT), internetová študovňa a výstavná galéria. Tretie poschodie je venované literárnym a jazykovým štúdiám, na štvrtom poschodí sa nachádza okrem všeobecnej študovne aj niekoľko menších čítární so zameraním na sociálne vedy s dôrazom na sociológiu. Vo Wenckheimovom paláci sa v historických sálach nachádza niekoľko špecializovaných študovní, napr.

Kalvinovo námestie v roku 1910. Foto Mór Erdélyi. Zo zbierok Mestskej knižnice Ervina Szabóa. Prevzaté z internetu.

filozofická študovňa, študovňa umenia. Na piatom poschodí študujú používatelia knižnice predovšetkým periodiká, vrátane viazaných periodík.

Knižnica získava všetky dokumenty týkajúce sa Budapešti, vrátane divadelných programov, katalógov z výstav, máp, plagátov, cestových poriadkov, fotografií, pohľadníc. Tieto dokumenty sa požičiavajú zásadne prezenčne. Žiaľ, kvôli krátkosti času, sme toto oddelenie už nenavštívili.

Podobne sme nenavštívili hudobné oddelenie knižnice, ktoré sa nachádza v neďalekom Pálffyho paláci. Ide o najväčšiu hudobnú knižnicu v Maďarsku, s veľkou zbierkou hudobnín a hudobných diel na všetkých typoch nosičov.

Čitateľom je k dispozícii viac ako 2 milióny kníh a viazaných periodík, viac ako 1 000 domácich a zahraničných periodík, 500 tisíc drobných tlačí, 50 tisíc hudobnín, takmer 150 tisíc audiovizuálnych a elektronických dokumentov, 6 500 kartografických dokumentov, databáza EBSCO, Times Digital Archiv, Web of Science a Social Science Citation Index a z databázy ProQuest sociologické abstraktá. Knižnica používa maďarský automatizovaný knižničný systém Corvina. Sprievodca po knižnici je vypracovaný

veľmi profesionálne, je farebný, prehľadný, na kvalitnom papieri. Jeho súčasťou je aj register najdôležitejších pracovísk. Podobne profesionálne pôsobili aj všetky interiérove prvky, pútače, oznamy a výstavky, vrátane webovej stránky knižnice <http://www.fszek.hu/>, a jej prekladu do angličtiny <http://www.fszek.hu/english>.

Po prehliadke knižnice sa knihovníci v popoludňajších hodinách rozbehli k parlamentu, či hradnému palácu na vrchu Buda, alebo využili krásny slnečný deň na túlanie sa po peštianskych bulvároch, návšteve neďalekej slávnej tržnice alebo posedávaním v známych kaviarňach a cukrárnach mesta.

Čo na záver? V knižnici to žilo. Deti, študenti, dospelí, seniori ... Príjemná atmosféra, ktorú vytvárali spolu personál, čitatelia a priestory knižnice. Tu by som chcela citovať Evu Matušovičovú z Univerzitnej knižnice UPJŠ v Košiciach², ktorá navštívila v rámci stáže Erasmus - Staff training viacero knižníc v Budapešti, vrátane Mestskej knižnice Ervina Szabóa. Vo svojom príspevku v časopise Knižnica konštatuje: „Ak sa dá vzdelanosť národa poznať podľa záujmu o knižnice, tak naši južní susedia sú na tom veľmi dobre...“

PhDr. Dagmar Kleinová

Poznámky

- [1] Ervin Szabó po štúdiách na gymnáziu v Užhorode, na právnickej fakulte v Budapešti a na právnickej fakulte vo Viedni začal svoju profesionálnu kariéru ako knihovník uhorského parlamentu, knihovník Obchodnej a priemyselnej komory a od roku 1911 ako riaditeľ knižnice mesta Budapešť.
- [2] Matušovičová, Eva: U našich južných susedoch. Poznatzky z pobytu v Maďarských knižniciach. Knižnica – Roč. 14, č. 1 (20 13), s. 35-38.

KONFERENCIA K DEJINÁM OPONICKEJ KNIŽNICE: APONIOVCI V DEJINÁCH KNIŽNEJ KULTÚRY

V dňoch 23. – 24. 10. 2014 sa v priestoroch kaštieľa v Oponiciach konala dvojdňová medzinárodná konferencia, ktorú zorganizovala Slovenská národná knižnica v Martine. Pri príležitosti 240. výročia vzniku tejto historickej knižnice odzneli príspevky domácich a zahraničných účastníkov, ktoré sa zaoberali rôzne orientovanými výskumami rozsiahleho fondu tejto aristokratickej knižnice. Po úvodnom zhodnutí významu knižnice a načrtnutí jej osudov v priebehu storočí, nasledoval príspevok o sídlach Aponiovcov na území dnešného Slovenska. Jeho autor priniesol najnovšie poznatky o historickom a architektonickom vývoji týchto rezidencií (Lieskové, Jablonica, Malinovo a Bratislava) na základe rôznych archívnych prameňov. Viaceré prednášky sa zaoberali určitou časťou fondu z chronologického či tematického pohľadu (tlače 16. st. a ich tematika, vzácne tlače, tlače teologického charakteru...). Treba poznamenať, že okrem fondu uchovávaného v Oponiciach, sa nachádzajú čiastkové súbory tlačí i v ďalších inštitúciách (napr. OSZK). Sú to zbierky rôznych členov rodu, zdržujúcich sa v priebehu 19. a začiatkom 20. st. v Budapešti. Prednášajúci venovali pozornosť i otázke pôvodných katalógov knižnice a reálnemu stavu oponického fondu v súčasnosti. Nezabudlo sa ani na osobnosť Vševlada Jozefa Gajdoša, ktorý sa významne zaslúžil o záchranu knižnice v povojnovom období. Postaral sa o prvé analýzy fondu, katalógov a pripravil aj monografické spracovanie osudov knižnice. Záver konferencie patril zhodnutiu literárnych aktivít Aponiovcov (ako autorov, prekladateľov, mecénov). Ako sa ukázalo v záverečnej diskusii, usporiadanie konferencie prinieslo nielen nové poznatky o knižnici, ale aj nové podnety k ďalším výskumom a súvisiacej spolupráci. Z konferencie sa pripravuje zborník v slovenskej i anglickej jazykovej mutácii.

Mgr. Miriam Poriezová, PhD.

KONFERENCIA PROFESIA – KNIHOVNÍK – II.

Dňa 24. 11. 2014 sa v Slovenskej národnej knižnici v Martine konala celoslovenská odborná konferencia Profesia – knihovník – II. Na konferencii sa zúčastnilo aj niekoľko zástupcov našej inštitúcie.

Program konferencie pozostával zo štyroch prednášok a diskusie v závere konferencie.

Prvý príspevok pod názvom *Analyza mzdové, věkové a vzdělanostní struktury pracovníků knihoven v České republice v roce 1997 – 2004 – 2012* predniesol riaditeľ Knihovníckeho institutu NK Praha PhDr. Vít Richter. Prezentoval výsledky z prieskumu pracovníkov knižníc, do ktorého sa zapojilo 862 z 1200 oslovených knižníc ČR. V prieskume sa sledovali rôzne ukazovatele, napr. vek, pohlavie, vzdelanie, profesia, vernosť inštitúcii, jazykové znalosti, celoživotné vzdelávanie, jeho formy a priority, platové triedy a mzdy a ich porovnanie s priemernou mzdou v ČR i v SR. Pozitívom je viac mužov a väčší podiel kvalifikovaných pracovníkov v knižniciach, rastúci záujem o využívanie e-learningových kurzov a schopnosť pracovníkov používať nové informačné a komunikačné technológie. K negatívam patrí starnutie pracovníkov knižníc, veľký podiel pracovníkov bez knihovníckeho vzdelania, slabá podpora pracovníkov zo strany vedenia knižnice, nízka motivácia, podpriemerné odmeňovanie, podceňovanie významu jazykových znalostí a nedostatok času na ďalšie vzdelávanie.

Mgr. Zlata Houšková zo Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR vystúpila s príspevkom *Jak na celoživotní vzdělávání knihovníků. Potíže zrodu koncepce CŽV v České republice*. Východiskom pre prípravu koncepcie celoživotného vzdelávania (CŽV) je Koncepcia rozvoja knižníc na roky 2011-2015, prioritá Ľudské zdroje a Národná sústava kvalifikácií. Manažment knižníc má záujem, aby v knižniciach pracovali ľudia s knihovníckym vzdelaním, avšak v praxi sa knihovníkom stáva človek po podpise pracovnej zmluvy bez ohľadu na vzdelanie. Ministerstvo školstva organizuje pravidelne rekvalifikačné knihovnícke kurzy, no ostatné CŽV

je menej koncepčné. Existuje viacero možností ako dosiahnuť, aby na knižničných pozíciách pracovali kvalifikovaní odborníci – zvyšovanie kvalifikácie vysokoškolským štúdiom, rekvalifikácia ako alternatíva pre stredoškolské pozície (neexistuje samostatná odborná stredná knižničnická škola, iba zopár stredných škôl vyučuje aj knižničnické predmety), inovačné kurzy pre jednotlivé pozície a špecializácie a špecializačné kurzy. Svaz knižníkov a informačných pracovníkov ČR organizuje študijné pobyty do zahraničia, predovšetkým do verejných knižníc v rámci Európy, ktoré tiež možno chápať ako súčasť CŽV.

PhDr. Iveta Kilárová, CSc., z Oddelenia pre rozvoj knižničného systému, odbor Služby SNK v Martine prezentovala ***Analýzu mzdovej, vekovej a kvalifikačnej štruktúry pracovníkov knižníc SR v roku 2007 a 2014.*** Analýza bola vypracovaná na základe celoslovenského prieskumu organizovaného Oddelením pre rozvoj knižničného systému SNK, ktorý bol zameraný na vekovú, kvalifikačnú a mzdovú štruktúru pracovníkov knižníc SR.

Cieľom výskumu bolo zmonitorovať a analyzovať súčasnú vekovú štruktúru, kvalifikačnú úroveň a mzdové ohodnotenie pracovníkov knižníc a porovnať získané údaje s výsledkami prieskumu pracovníkov knižníc SR v roku 2007. Dotazník obsahoval 72 otázok a bol distribuovaný elektronicky do slovenských knižníc všetkých typov. V štatistických zisťovaniach boli získavané údaje o prepočítanom počte zamestnancov knižníc a ich kvalifikácii (s výnimkou akademických a školských knižníc, ktoré uvádzali aj údaje o fyzických osobách), pomere mužov a žien v jednotlivých segmentoch (vekovo, kvalifikačnom, platovom zaradení). Na základe porovnávacej analýzy boli vyhodnotené trendy vývoja a základné informácie pre koncipovanie celoživotného vzdelávania knižníkov v najbližších rokoch. Príprava národného systému ďalšieho vzdelávania pracovníkov knižníc vyžaduje informácie o fyzických osobách bez ohľadu na rozsah ich pracovného úväzku. Pre fyzické osoby – pracovníkov vykonávajúcich knižničnické činnosti je potrebné pripraviť rôzne formy ďalšieho vzdelávania podľa ich kvalifikácie a zamerať ich na konkrétne činnosti. Získané údaje chce preto SNK použiť aj v ďalších personálnych analýzach a v plánovaní odborného vzdelávania pracovníkov v rezorte kultúry.

Z môjho pohľadu – pohľadu elektronického knihovníka – bola najzaujímavejšia prezentácia PhDr. Zuzany Hájkovej, námestníčky riaditeľa Juhočeskej vedeckej knižnice České Budejovice pod názvom **Možnosti půjčování e-knih v České republice – zkušenosti Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích**. Ide o novú službu, ktorá v spolupráci s portálom eReading.cz ponúka vypožičiavanie elektronických kníh zo súčasnej on-line produkcie českých vydavateľov. Službu zaviedla Juhočeská vedecká knižnica v apríli 2014 ako prvá knižnica v ČR. K dispozícii je cca 1 200 (v súčasnosti už takmer 1 400) aktuálnych českých kníh vrátane veľmi žiadaných titulov. E-knihy sú dostupné z katalógu knižnice a čitateľ si môže požičať naraz tri tituly na 21 dní. Po uplynutí tejto doby sa e-kniha automaticky vymaže. E-knihy je možné čítať nielen na čítačkách eReading.cz, ale aj na všetkých smartfónoch a tabletoch s operačným systémom Android a iOS po nainštalovaní bezplatnej aplikácie eReading.cz. Každý záujemca o čítanie kníh v elektronickej podobe musí byť registrovaným čitateľom knižnice a mať na svojom konte vyplnenú platnú e-mailovú adresu. Tú istú e-mailovú adresu uvedie aj pri bezplatnej registrácii na portáli eReading.cz. Podmienkou vypožičania si e-knihy je prihlásenie registrovaného čitateľa knižnice do katalógu. K 22. 11. 2014 bolo vypožičaných 1 461 e-kníh (celkovo asi 400 titulov, mnohé boli vypožičané opakovane, napr. odborná publikácia *Ženy českých panovníkov* bola vypožičaná 13 x a titul *333 tipov pre digitálnu fotografiu* bol vypožičaný 14 x). Knižnica platí firme eReading za každú vypožičanú knihu (iba raz) poplatok 49 ČK. Za zavedenie služby vypožičiavania elektronických kníh získala Juhočeská vedecká knižnica v Českých Budějoviach ocenenie Knihovna roku 2014. V súčasnosti túto službu poskytuje v ČR už takmer 30 knižníc.

Aj na Slovensku sa objavujú prvé lastovičky – knižnice, ktoré začali ponúkať výpožičky elektronických kníh prostredníctvom portálu eReading.cz. Prvenstvo patrí Krajskej knižnici v Žiline, ktorá koncom novembra 2014 rozšírila svoju ponuku o túto službu. V priebehu februára ju plánuje spustiť aj Malokarpatská knižnica v Pezinku.

PhDr. Jana Matúšková

ROZLÚČKA S MGR. ĽUBICOU KRIŠKOVOU...

(*12. 5. 1943 – †6. 11. 2014)

Naplnil sa život našej milej a vzácnjej kolegyne magisterky Ľubice Kriškovej. Sme rozochvení stratou človeka, priateľa, aký sa už asi len tak jednoducho nenájde. V slzách si premietame svoj súkromný film stretnutí, rozhovorov, humoru a múdrych rád našej drahej zosnulej. K nám do Univerzitnej knižnice prišla ako do úplne nového prostredia. Katedru gymnázia vymenila za vedeckú prácu, prijala novú výzvu. Jej odborná vedecká práca bude ešte mnoho rokov témou obdivu a hodnotení. Za všetkým bol jej veľký človek. Ten, čo prišiel do nového prostredia, ale odrazu bolo zrejmé, že aj tu je doma. Stretala kolegov, ktorých viedla k maturitám, stretala svojich milovaných žiakov, z ktorých vychovala dospelých ľudí, vlastných spolupracovníkov. Aj keď katedra ostala v priestore minulého času, celý život si v sebe niesla pocit zodpovednosti nielen za konanie svoje, ale i za skutky naše. Vedela ako pomôcť, poradiť, vedela jasne odmietnuť veci pre ňu neakceptovateľné. Najmä ľudskú faloš, klam, nadutosť a hlúposť. Tú bytostne cítila na diaľku. Ona nás však primäla rozmýšľať o vlastných krokoch, hodnotách práce, správania a úcty voči sebe i okoliu. V sile svojej duše nachádzala odpovede, uistenia, ale aj káranie za zlý čin. Neukázala nič zo svojej bolesti. Tú vždy dôkladne ukryla, aby sa mohla rozdať v optimizme a radosti zo života. Čas zastal a nás obišiel studený závan skutočnosti. Je na nás poutierať si slzy a postaviť si v duši večitý pomník úcty a viery v dobro a spravodlivosť, tak ako to do nás vštepovala. Vzdávame Vám hold, milá Ľubka a ďakujeme, že sme mohli aspoň chvíľu byť vo Vašej blízkosti.

Čeť Vašej pamiatke!

Kolektív pracovníčok
Kabinetu retrospektívnej bibliografie

Životné jubileum Dariny Dostalovej

Jubileá, či už životné alebo pracovné, sú príležitosťou pripomenúť si jubilujúcu osobnosť a bližšie ju predstaviť odbornej či širšej verejnosti. Chceme tak urobiť aj týmto príspevkom o dlhoročnej pracovníčke Univerzitnej knižnice v Bratislave, pani Darine Dostalovej. V službách knižnice pôsobila dlhých 34 rokov (1957-1991), z toho väčšinu času vo vedúcich funkciách. Obzretie sa na jej činnosť je zároveň pohľadom, čo i len čiastkovým, do dejín Univerzitnej knižnice v tom období.

Začneme však tradičným curriculum vitae: Darina Dostalová, rod. Bzdúchová, sa narodila 2. decembra 1934 v Brezovej pod Bradlom. Po ukončení meštianskej školy stala sa gymnazistkou a r. 1953 zložila maturitnú skúšku. Následne prišla do Bratislavy a zamestnala sa na Povereníctve školstva a osvetu ako administratívna pracovníčka - referentka v organizačno-plánovacom oddelení. Pracovala tam necelé štyri roky. V rámci reorganizácie na povereníctve bola v máji 1957 preložená do Univerzitnej knižnice: pracovníčkou knižnice sa stala 1. júna 1957.

Prvou, krátkou etapou pôsobenia D. Dostalovej (vtedy ešte s dievčenským priezviskom Bzdúchová) v Univerzitnej knižnici bola práca v bibliograficko-spravodajskom oddelení. Aby si osvojila základy knihovníckej a bibliografickej práce, absolvovala knihovnícky kurz. Od 1. februára 1958 bola preradená do oddelenia doplňovania fondov a náplňou jej práce sa stalo budovanie repozitného katalógu, resp. jeho čiastkových katalógov. Repozitný katalóg, známy skôr pod názvom miestny katalóg, obsahuje záznamy o dokumentoch knižničného fondu v takom usporiadaní (podľa signatúr), v akom sú dokumenty vo fonde (v čiastkových fondoch) uložené. Služi na pridelovanie signatúr novozískaným dokumentom, pri odstraňovaní vzniknutých chýb v tejto oblasti a je základnou pomôckou pri

revízií fondov. Vytvára sa buď ako zväzkový (tzv. miestny zoznam), alebo ako lístkový. Na rozdiel od súčasnosti, kedy automatizované spracúvanie dokumentov umožňuje aj automatické generovanie miestneho katalógu - zoznamu, v minulosti predstavovala jeho tvorba osobitnú činnosť.

V čase príchodu D. Dostalovej na pracovisko repositného katalógu, buď dovalo sa tam 13 čiastkových katalógov (4 lístkové a 9 zväzkových). V 60. – 70. rokoch pribudlo 8 nových (6 lístkových a 2 zväzkové); zároveň sa niektoré katalógy (4 zväzkové) uzavreli. (Podrobnejšie pozri [3], s. 120-150). Do katalógov sa ročne zapisovali, resp. zakladali tisíce záznamov. Priebežne sa vykonávala redakcia katalógov. Problematiku repositného katalógu D. Dostalová neskôr spracovala vo svojej diplomovej práci; nazvala ju Vývoj a funkcia repositného katalógu v Univerzitetnej knižnici v Bratislave [1].

Nasledujúce roky boli obdobím významných zmien v jej živote. Roku 1959 začala diaľkovo študovať knihovníctvo na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. Roku 1961 vstúpila do manželstva s Milanom Dostalom a roku 1963 sa im narodila dcéra Silvia. O rok neskôr (1964) dokončila štúdium knihovníctva, nadobudla vysokoškolskú kvalifikáciu a akademický titul promovanej knihovníčky (prom. knih., neskôr Mgr.). (Na tomto mieste sa žiada dodať, že s priezviskom D. Dostalovej sa stretávame i v podobe Dostálová. Na potvrdení o uzavretí sobáša sa spoločné priezvisko novomanželov uvádza v podobe "Dostal".)

K istým zmenám došlo v tom období aj na pracovisku D. Dostalovej a v jej pracovnej náplni: v rámci reorganizácie prác a zmien organizačnej štruktúry Univerzitetnej knižnice v r. 1962-1963 bolo pracovisko repositného katalógu preradené z oddelenia dopĺňovania fondov do oddelenia spracúvania fondov a zaradené do novovytvoreného strediska služobných katalógov. V rámci tohto strediska sa ťažisko prác D. Dostalovej prenieslo z repositného katalógu na generálny menný katalóg. Bol to (a nepochybne je aj v súčasnosti) najvýznamnejší katalóg Univerzitetnej knižnice, v ktorom sa odzrkadľuje celý knižničný fond. Budoval sa od samého

vzniku knižnice a začlenili sa doň aj fondy historických knižníc, ktoré pri svojom vzniku prevzala. (Jeho budovanie sa ukončilo v roku 1996. V súčasnosti je digitalizovaný a dostupný na internete (www.ulib.sk/sk/katalogy, resp. www.listky.ulib.sk/listok.php).

V popise prác D. Dostalovej z 20. januára 1964 sa okruh jej úloh vymedzuje takto: „Zakladanie lístkov do gen. menného katalógu. Spolupráca pri redakcii gen. menného katalógu. Bibliograficko-zpravodajská služba čitateľom. Vybavovanie príkazov na zmenu signatúry v gen. menom kat. a pokračovanie v gen. mennom kat. pri náhradách stratených kníh.“ Z presunu D. Dostalovej na prácu s generálnym menným katalógom, a osobitne z prvých dvoch úloh v uvedenom popise práce, je zrejmý posun jej činnosti do oblasti mennej katalogizácie. Tento posun – presun pokračoval, keď bola 15. júna 1966 poverená vedením úseku mennej katalogizácie v oddelení spracúvania fondov. Funkciu vedúcej tohto úseku zastávala 18 rokov.

Základný okruh jej úloh predstavovala riadiaca, organizačná a administratívna práca spojená s vedením zvereného úseku (vykonávala sa tam menná katalogizácia kníh a niektorých ďalších neperiodických dokumentov). Mala dohliadať na plynulosť procesu spracovania a odsunu menne skatalogizovaných súborov na vecné spracovanie do ďalších organizačných útvarov. Ďalej to bola metodická a iná odborná pomoc pracovníkom úseku, ale i kolegom z ďalších pracovísk knižnice v predmetnej oblasti; mala byť v podstate metodikom pre mennú katalogizáciu a katalógy. S týmto zameraním budovala na pracovisku aj príručnú knižnicu a dokumentačnú kartotéku z problematiky katalogizácie.

Na plnení úloh zvereného úseku sa D. Dostalová aj sama významne podieľala, a to vykonávaním revízie menného popisu. V rámci revízie sa v katalogizačných záznamoch odstraňovali chyby v uvádzaní údajov, dopĺňali sa a opravovali osobné mená, zisťovali sa pseudonymy, zjednocovali záhlavia (menné, názvové) a pod. V súhrne sa tak zabezpečovala kvalita, jednotnosť a formálna úroveň katalogizačných záznamov, a tým

aj kvalita a vyššia informačná schopnosť katalógov. Ročne sa takto revidovalo vyše 20 tis. katalogizačných záznamov. Táto na prvý pohľad nezáživná a formálna činnosť skrývala v sebe veľa objavného a tvorivého a D. Dostalová to vedela rozpoznať a oceniť. O význame revízie menného popisu, a nepriamo aj proti úvahám o jej prípadnom zrušení, písala v zborníku Univerzitná knižnica v Bratislave 1965-1968 [2].

V polovici 70. rokov sa pracovisko mennej katalogizácie zapojilo do ústavného výskumu úlohou Odchýlky menného popisu v Univerzitnej knižnici od platných pravidiel (od Pravidiel menného katalógu; ich 2. opravené a doplnené vydanie vyšlo r. 1969). V prvej etape sa úloha zamerala na odchýlky maďarských rodových a ženských mien: r. 1978 sa vypracoval materiál Podoba maďarských ženských mien v záhlaví katalogizačného záznamu (9 s., 2 príl.). Následne sa však v práci na úlohe z kapacitných dôvodov nepokračovalo.

Na konci 70. rokov do jej pracovnej činnosti pribudla nová úloha – katalogizačno-bibliografické spracúvanie slovenských dizertačných prác. Vyhláška č. 65/1977 Zb. o konaní pri udeľovaní vedeckých hodností stanovila povinné zasielanie kandidátskych a doktorských dizertácií obhájených na Slovensku do Univerzitnej knižnice. Spolu s budovaním špecializovaného fondu týchto dizertácií mala ich Univerzitná knižnica spracúvať aj pre slovenskú národnú bibliografiu (SNB). Bolo treba vypracovať zásady a postupy pre prácu s dizertáciami. Menné spracúvanie dizertácií, koordinácia ich pohybu v Univerzitnej knižnici i vonkajšie kontakty (na jednej strane s dodávateľmi, na druhej strane s Maticou slovenskou, ktorá ako národná knižnica národnú bibliografiu vydávala) sa sústreďovala v úseku mennej katalogizácie, a menovite v rukách D. Dostalovej. Ročne spracovala do 600 dizertácií. Na zabezpečenie ich úplnosti sa excerpovali Zvesti Ministerstva školstva SSR a Ministerstva kultúry SSR, prinášajúce informácie o obhájených dizertáciách, čo umožňovalo reklamovať nedodané tituly. Záznamy o dizertáciách pre SNB sa v Univerzitnej knižnici zapisovali do diernopáskového média a takto postupovali do

Matice slovenskej. V rámci SNB sa zverejňovali v štvrťročných zošitoch sérií B – J, v ročenkách série D. Dizertačné práce a tiež vo forme záznamov ústrednej katalogizácie. Záznamy o dizertáciách sa prirodzene zaraďovali do katalógov Univerzitnej knižnice.

Na prelome 70. a 80. rokov D. Dostalová spolu s vtedajšou metodičkou pre knižnicu, neskoršou námestníčkou riaditeľa PhDr. Martou Fratričovou, spracovala príručku Katalógy, kartotéky a evidencie Univerzitnej knižnice v Bratislave [3-3a]. Príručka prináša opis 193 dokumentografických súborov v zväzkovej a lístkovej forme, vytváraných a uchovávaných v Univerzitnej knižnici, uzavretých a priebežne budovaných. Je to v podstate celý dokumentografický fond knižnice, jeho stav ku koncu r. 1981. Jednotlivé súbory sú predstavené podľa druhu, podľa roku vzniku a ukončenia, počtu záznamov, obsahového zamerania, miesta uchovávanania a ďalších kritérií (spolu 15). Bola to a aj v súčasnosti je užitočná pomôcka, orientujúca v klasicky budovanom dokumentografickom fonde knižnice (pred vstupom automatizácie).

V r. 1984 D. Dostalová odchádza z postu vedúcej úseku, resp. v tom čase už oddelenia menšej katalogizácie: k 1. aprílu 1984 bola vymenovaná za vedúcu odboru knižničných fondov. Zastala na čele veľkého a svojimi činnosťami prvorado dôležitého pracoviska knižnice; počet jeho pracovníkov sa v jednotlivých rokoch pohyboval od 32 do 36. Odbor knižničných fondov (OKF) pozostával zo štyroch nižších organizačných útvarov – stredísk. Stredisko ochrany a sprístupňovania fondov (s dvojsmennou prevádzkou) zabezpečovalo starostlivosť o knižničné fondy, ich fyzické budovanie a preventívnu ochranu, a vybavovalo požiadavky na výpožičky. Ročne sa tam vybavilo vyše 230 tis. požiadaviek na absenčné a prezenčné výpožičky. Popri tom sa od začiatku 80. rokov realizovali rozsiahle presuny fondov v súvislosti s adaptáciou niektorých priestorov knižnice na knižničné sklady, budovaním odľahčovacieho skladu (v Nebojsi) a i. V stredisku revízie fondov sa vykonávala permanentná revízia podľa smerníc o evidencii, revízii a vyradovaní (ročne vyše 100 tis. kn. j.), viedli sa

repozitné (miestne) katalógy a zoznamy úbytkov. V stredisku reštaurovania fondov sa reštaurovali staré a vzácne dokumenty z fondu knižnice (ročne vyše 100 kn. j.). Knihárske stredisko vykonávalo väzbu, preväzbu a opravy poškodených publikácií z knižničného fondu (okolo 3 tis. kn. j. ročne), knihársky sa spracúvali vydania i ďalšie (interné) materiály knižnice. Ako nové pracovisko sa v roku 1984 zriadil referát pre prevod vzácných fondov na mikromédiá (išlo v podstate o mikrofilmovanie starších slovacikálnych periodík). Činnosť OKF v čase svojho príchodu a krátko po ňom D. Dostalová predstavila v zborníku Univerzitná knižnica v Bratislave 1980-1985 [4].

Riadenie takého veľkého útvaru s rôznorodými činnosťami bola úloha náročná. Náročné bolo už samo osebe organizovanie a zabezpečovanie jeho takpovediac rutinnej prevádzky. Popri tom sa jeho vedúca D. Dostalová, v súčinnosti s pracovným kolektívom odboru, s ďalšími organizačnými útvarmi knižnice a jej vedením usilovala o inovácie a aktualizácie, o hľadanie riešení, ktoré by optimalizovali činnosť odboru a jeho služieb. Uvedieme aspoň niektoré: analyzovala sa frekvencia využívania jednotlivých skladových oddelení a do praxe uvádzali výsledky ústavnej výskumnej úlohy Systém stavania knižničných fondov UK (1981-1984); analyzovali sa negatívne vybavené žiadanky na literatúru z knižničných skladov (tzv. nulky) a prijímali sa opatrenia na zlepšenie, resp. eliminovanie tohto stavu; aktualizovali sa pracovné postupy v súvislosti s postupujúcou automatizáciou knižničných činností, a osobitne s pripravovanou automatizáciou výpožičného procesu. Ešte v r. 1984 sa zriadila komisia pre ochranu fondov ako poradný orgán pre vedúceho OKF. Vedúca odboru sa stala tajomníčkou celoknižničnej komisie pre vyradovanie knižničných fondov.

S riešením problematiky ochrany fondov v zahraničí a činnosťou pracovísk podobného zamerania ako bolo to, ktoré sama viedla, mala D. Dostalová možnosť oboznámiť sa pri návšteve zahraničných knižníc, s ktorými jej inštitúciu – Univerzitnú knižnicu spájali dohody o spolupráci.

Takto navštívila Národnú knižnicu Ivana Vazova v bulharskom Plodive (1985), Národnú knižnicu vo Varšave (1987) a Všeľvazovú štátnu knižnicu zahraničnej literatúry v Moskve (1988). Vo Varšave sa zúčastnila na medzinárodnej porade špecialistov národných knižníc o ochrane fondov.

Popri riadiacej práci sa D. Dostalová venovala aj výskumnej práci, zameranej na problematiku previerky a vyradovania knižničných fondov. Táto problematika, aktuálna aj pre mnohé ďalšie knižnice, vyústila do celoslovenskej úlohy Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradovania v knižniciach jednotnej sústavy v Slovenskej socialistickej republike. Úloha bola zaradená do plánu výskumu rezortu ministerstva kultúry a riešila sa v rokoch 1986-1990. D. Dostalová bola členkou jej riešiteľského kolektívu [8-18]. O výskumnej úlohe, priebehu jej riešenia a čiastkových výsledkoch publikovala aj v odbornej tlači a literatúre [5, 6].

Cieľom úlohy bolo vypracovať zásadné materiály, ktoré by viedli k skvalitneniu budovania knižničných fondov po stránke teoretickej, legislatívnej, metodologickej a technickej. Výstupom z úlohy mala byť metodicko-inštruktážna príručka o previerke a vyradovaní, návrh novelizácie smerníc o evidencii, revízií a vyradovaní a návrh opatrení pre riadiace orgány v oblasti previerky, vyradovania a nakladania s vyradenými dokumentmi. Ďalej sa do úlohy zaradila aj problematika depozitného uchovávanía fondov. Vytýčené ciele sa v rámci riešenia úlohy postupne naplnili [8-19], jej výsledky – vypracované zásadné materiály však boli poplatné obdobiu, v ktorom vznikali a ich relevantnosť značne znižovali zmeny, ku ktorým došlo po novembri 1989.

Po šiestich rokoch vykonávania náročnej funkcie vedúcej odboru knižničných fondov D. Dostalová koncom roka 1990 požiadala o uvoľnenie z tejto funkcie; následne bola vymenovaná za vedúcu strediska (resp. v tom čase už oddelenia) ochrany a sprístupňovania fondov v tomto odbore. O rok neskôr, 31. 12. 1991 celkom ukončila svoje pôsobenie v Univerzitetnej knižnici.

Odchod zo služieb Univerzitnej knižnice však neznamenal koniec jej pracovnej činnosti: v nasledujúcich rokoch, už ako emeritná pracovníčka v nej pokračovala v knižnici Krajanského múzea Matice slovenskej. Pracovala tam na katalogizovaní fondu.

Počas svojho pracovného života D. Dostalová vykonala mnoho záslužnej knihovníckej práce, predovšetkým pre Univerzitnú knižnicu. Popri samotnej pracovnej činnosti zúčastňovala sa aj na spoločenskom živote knižnice, bola dlhoročnou členkou výboru odborovej organizácie. Spolupracovníci si jej prácu vážili, a rovnako aj vedenie knižnice. Svedčia o tom ocenenia, ktorých sa jej dostalo: bolo to čestné uznanie s medailou pri príležitosti 20-ročného pôsobenia v Univerzitnej knižnici (presnejšie po 21 rokoch, 1978), udelenie titulu Vzorný pracovník UK (pri 60. výročí vzniku knižnice, 1979), bronzová medaila Univerzitnej knižnice v Bratislave (pri 70. výročí vzniku knižnice, 1989).

Profesijná dráha D. Dostalovej je názorným príkladom vývoja a formovania knižničného pracovníka, ktorý na knihovnícku pôdu vstúpil bez knihovníckej kvalifikácie a postupne sa vypracoval na renomovaného odborníka. Jej cesta viedla od získavania základných poznatkov a vykonávania jednoduchých prác cez nadobudnutie vysokoškolskej kvalifikácie a ďalšie kontinuálne vzdelávanie, ktoré jej umožnilo plniť náročné odborné úlohy.

Pri príležitosti jej životného jubilea chceme jej poďakovať za všetku vykonanú prácu. A do ďalších rokov života prajeme všetko najlepšie.

Príspevok bol spracovaný s využitím Správ o činnosti Univerzitnej knižnice v Bratislave, zborníkov a bibliografií o knižnici a materiálov z archívu knižnice.

Mgr. Kamila Fircáková

Publikované práce D. Dostalovej

- [1] Vývoj a funkcia repozitného katalógu v Univerzitnej knižnici v Bratislave : diplomová práca. Bratislava : Filozofická fakulta Univerzity Komenského, 1964. 75 s., 6 príl.
- [2] Niekoľko poznámok k menšej katalogizácii v Univerzitnej knižnici. In: Univerzitná knižnica v Bratislave 1965-1968. Bratislava : Obzor, 1970. - S.142-145.
- [3] FRATRIČOVÁ, Marta - ... Katalógy, kartotéky a evidencie Univerzitnej knižnice v Bratislave. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1981. 181 s. Rec.:
- [3a] KARASOVÁ, Božena; Fratričová, Marta - Dostálová, Darina: Katalógy, kartotéky a evidencie Univerzitnej knižnice v Bratislave. In: Knižnice a vedecké informácie, roč. 14, č. 3 (1985), s. 127-128.
- [4] Ochrana knižničných fondov. In: Univerzitná knižnica v Bratislave 1980 - 1985 : zborník príspevkov. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986. - S. 102-111.
- [5] FRATRIČOVÁ, Marta - MIKULÍK, Ladislav. Previerka a vyradaovanie predmetom výskumu. In: Čitateľ, roč. 36, č. 7-8 (1987), s. 290-291.
- [6] FRATRIČOVÁ, Marta - ... Previerka a vyradaovanie knižničných fondov. In: Knižničný zborník 1989. Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 9-35.
- [7] Významné životné jubileum Márie Zemanikovej. In: Bulletin Univerzitnej knižnice v Bratislave, roč. 1, č. 1 (1990), s. 57-58.

Výskumné materiály

- [8] MIKULÍK, Ladislav - FRATRIČOVÁ, Marta. Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradaovania v knižniciach jednotnej sústavy v Slovenskej socialistickej republike : úvodný projekt. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986. 24 s.
- [9] MIKULÍK, Ladislav - FRATRIČOVÁ, Marta. Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradaovania v knižniciach jednotnej sústavy v Slovenskej socialistickej republike : spravená úvodná správa MK 534-31-18. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986. 29 s.
- [10] MIKULÍK, Ladislav. Rezortná výskumná úloha MK 534-31-18 „Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradaovania v knižniciach jednotnej sústavy v Slovenskej socialistickej republike“: správa na internú oponentúru. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986. 5 s., 1 príl.
- [11] MIKULÍK, Ladislav. Rezortná výskumná úloha MK 534-31-18 „Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradaovania v knižniciach JSK SSR“ : (správa pre kontrolný deň). Bratislava : Univerzitná knižnica, 1987. 13 s., 4 príl.
- [12] MIKULÍK, Ladislav. Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradaovania v knižniciach jednotnej sústavy v Slovenskej socialistickej republike : správa pre kontrolný deň. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1988. 14 s.
- [13] Správa o stave riešenia rezortnej výskumnej úlohy „Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska previerky a vyradaovania v knižniciach jednotnej sústavy v Slovenskej socialistickej republike“ k 31.5.1988. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1988. 2 s.
- [14] KOLEKTÍV. Kritériá vyradaovania z hľadiska aktualizácie knižničných fondov. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1988. 18 s.
- [15] MIKULÍK, Ladislav. Návrh zásad nakladania s vyradenými dokumentami v knižniciach JSK v SSR. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1988. 5 s.

- [16] MIKULÍK, Ladislav. Návrh zásad preverky a vyraďovania knižničných fondov v knižniciach JSK v SSR. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1988. 4 s.
- [17] Informatívna správa o riešení rezortnej výskumnej úlohy MK 534-31-18 „Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska preverky a vyraďovania v knižniciach JSK SSR“ so zreteľom na čiastkovú úlohu „Konceptia depozitného uchovávania knižničných fondov v JSK SSR“. [Bratislava : Univerzitná knižnica, 1988. 3 s.]
- [18] FRATRIČOVÁ, Marta – MIKULÍK, Ladislav. Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska preverky a vyraďovania v knižniciach Slovenskej republiky : rezortná výskumná úloha MK 534-31-18 : záverečná správa. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1990. 142 s. 2 príl.
- [19] FRATRIČOVÁ, Marta. Aktualizácia knižničných fondov z hľadiska preverky a vyraďovania : (výsledky z rezortného výskumu). In: Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave, roč. 1, č. 2 (1990), s. 9-14.

O D. Dostalovej

- [20] Dvadsaťročné. In: Chýrnik, roč. 1, č. 2 (1977), s. 9. – 20 rokov práce v Univerzitetnej knižnici v Bratislave.
- [21] V decembri oslávia svoje významné životné jubileum ... In: Osvetová práca, roč. 34, č. 26 (1984), s. 36.
- [22] ECKER, Juraj. Univerzitná knižnica v Bratislave 1981-1985 : bibliografia monografií a príspevkov v tlači. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1986. Heslo Dostálová Darina, prom. knih., s. 140.
- [23] K.F. [=Fircáková, Kamila]. Zo služieb UK odišli ... In: Bulletin Univerzitetnej knižnice v Bratislave, roč. 2, č. 2 (1991), s. 66-67.
- [24] ECKER, Juraj. Dejiny Univerzitetnej knižnice v Bratislave 1919-1985. Bratislava : Univerzitná knižnica, 1994. ISBN 80-85170-12-4. Heslo Dostalová, Darina, prom. knih., s. 197.
- [25] FIRČÁKOVÁ, Kamila. Univerzitná knižnica v Bratislave 1986-1999 : bibliografia. Bratislava : Univerzitná knižnica, 2005. ISBN80-85170-86-8. Heslo Darina Dostalová, prom.knih., s. 363.

PREHĽAD PODUJATÍ USKUTOČNENÝCH V UNIVERZITNEJ KNIŽNICI V BRATISLAVE V 2. POLROKU 2014

JÚL – AUGUST

26. 6. – 22. 8. 2014

SOCHA A OBJEKT XIX.

Výstava sôch z medzinárodného sympózia S.EM

Usporiadatelia: Agentúra Artlines, Mestská časť Bratislava – Staré Mesto

4ARTS, Združenie pre rozvoj a šírenie umenia,

Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

8. 7. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a krikú doby. Časť tridsiata šiesta

Téma: **Sloboda popierania**

Máme skutočne slobodnú vôľu alebo nás limituje existenčná nutnosť prežiť?

Dokážeme sa slobodne rozhodovať o nastavení vlastných obmedzení?

Vieme slobodne tvoriť a prejavovať sa? Je umenie svetom slobodných?

Účinkovali: Anton Šulík, divadelný režisér; Miroslav Tížik, sociológ;

Marek Kapusta, riaditeľ Nadácie otvorenej spoločnosti

Hudobný hosť: Ivana Mer

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

18. 7. 2014

GREGORIAN MEDITATIONS

3. ročník medzinárodného hudobného projektu

Voces Gregorianaes Cassovienses (SK)

Stredoveké sakrálne spevy v podaní košického ženského vokálneho telesa

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

19. 7. 2014

GREGORIAN MEDITATIONS

3. ročník medzinárodného hudobného projektu

Parva Schola Gregoriana Liberalis (I)

Staroveké melódie a nestarnúce slová pre súčasnú dušu v interpretácii mužského vokálneho súboru z talianskeho Trevisa

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

20. 7. 2014

GREGORIAN MEDITATIONS

3. ročník medzinárodného hudobného projektu

Schola Resupina (A)

V sugestívnej atmosfére vystúpenia ženského vokálneho súboru z Viedne sa slovo stáva zvukom

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

25. 7. 2014

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

6. ročník programového projektu

Voda, čo ma drží nad vodou

Hudobno-slovný večer k nedožitému 50. výročiu narodenia a 15. výročiu úmrtia básnika, textára a publicistu Jozefa Urbana

Účinkovali: Dana Košická, Peter Vilhan, Erika Molnárová, Peter Orgován

Scenár a réžia: Peter Vilhan

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

26. 7. 2014

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

6. ročník programového projektu

Jastrab na slepačích krídlach

Návrat do krajiny, kde sa napriek zákazu úradov voda sypala a piesok lial

Čítanie z knižiek Ireny Brežnej, slovenskej spisovateľky a novinárky žijúcej vo Švajčiarsku

Účinkovali: Irena Brežná, Peter Zemaník, Anna Zemaníková,

Marianna Mackurová

Hudba: Boris Lenko

Scenár a réžia: Peter Zemaník

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

27. 7. 2014

LETNÉ LITERÁRNE LÁSKANIE

6. ročník programového projektu

Abstinentský večierok podľa Jaroslava Haška

Prvé rádiové vysielanie C & K monarchie!

Účinkovali: Viki Ráková, Andrea Slawiski, Zuzana Tlučková,

Roman Féder a Funny Fellows

Scenár a réžia: Roman Féder

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti 100. výročia vypuknutia prvej svetovej vojny

31. 7. 2014

SALÓN U LISZTA

Múzeá v 21. storočí

Sedemdesiata časť programového projektu

Hostia: Iveta Zuskinová, predsedníčka predstavenstva OZ Spoločnosť priateľov múzea liptovskej dediny, kurátorka Ovčiarskeho múzea

v Liptovskom Hrádku; Marián Číž, riaditeľ múzea vo Svätom Antone;

Peter Maráky, riaditeľ múzea dopravy STM, Bratislava

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

1. 8. 2014

ŠANSON.cz – CHANSON.pl – ŠANSÓN.sk

8. ročník medzinárodného hudobného projektu

Katarína Feldeková (SK) & KafeBand

Poetický večer s členmi známej umeleckej rodiny

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

2. 8. 2014

ŠANSON.cz – CHANSON.pl – ŠANSÓN.sk

8. ročník medzinárodného hudobného projektu

Elżbieta Okupska (PL) * Igor Šebo (CZ, SK)

Medzinárodný šansónový večer dvoch sugestívnych speváckych a hereckých osobností

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

3. 8. 2014

ŠANSON.cz – CHANSON.pl – ŠANSÓN.sk

8. ročník medzinárodného hudobného projektu

6 NaChodníku (CZ)

Originálna šansónová konštelácia z českého Náchoda

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

12. 8. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť tridsiata siedma

Téma: **Výlet za hranice**

Kam sme ochotní zísť pri objavovaní nového? Pokúšame život?

Prináša prekračovanie zaužívaných postupov vždy novú kvalitu?

Je cesta sebazpoznania experimentom bez hraníc?

Hostia: Peter Kalmus, výtvarník; Dalibor Kocián, hudobník;

Marek Bohunický, terapeut

Hudobný hosť: Stroon

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

20. 8. 2014

NOMEN OMEN – dotyky s osobnosťami

Šestnásta časť programového projektu

Vondrák spieva Okudžavu

Hudobno-slovný večer pri príležitosti nedožitého 90. výročia narodenia pesničkára, spisovateľa a scenáristu Bulata Šalvoviča Okudžavu

Účinkovali: Jiří Vondrák (CZ), Alexej Kudrjavcev (RUS, CZ),

Helena Vyvozilová (CZ)

Súčasťou programu bola projekcia dokumentárneho filmu Jiřího Vondráka „Bulat Okudžava – Večná pieseň“

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra YKSA

27. 8. 2014

SALÓN U LISZTA

Veteráni SNP

Sedemdesiata prvá časť programového projektu

František Harfanský, Štefan Minarovič, Vladimír Turanec

Hudobný hosť: Rajmund Kákoni

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti 70. výročia Slovenského národného povstania

SEPTEMBER

6. 9. – 19. 9. 2014

VÝSTAVA OBRAZOV Magdalény Demetrovičovej-Baloghovej

Jubilejná výstava neprofesionálnej tvorby

Usporiadateľ: OZ Ateliér neprofesionálnych výtvarníkov, Bratislava

9. 9. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť tridsiata ôsma

Téma: **Zodpovední umelci**

Je prokrastinácia umeleckou diagnózou?

Sme tvorivejší vďaka dedlajnom?

Prečo sa tak ťažko realizujú vlastné nápady?

Hostia: Jonáš Karásek, art director, režisér, frisbeesta; Andrej Mikula, time management; Dado Nagy, prokrastinátor; Erik Šille, výtvarník

Hudobní hostia: Mária Kmeťková, harfa; Pavol Bereza, gitara

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné

kultúrne centrum, Rozhlas a televízia Slovenska – Rádio Devín,
Umelecká agentúra ABA

10. 9. 2014

FILOZOFIA KLASICKÉHO RÍMA

Piata prednáška z celoročného cyklu

FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO ĽUDSTVA

Vývoj filozofie v Rímskej ríši

Stoická filozofia ako návod na praktický život

Seneca, Marcus Aurelius, Epiktétos

Čítanie z diel rímskych filozofov

Prednášala: Renáta Kopcová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné

a dokumentačné stredisko UNESCO, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

16. 9. 2014

TUTANCHAMON

Prednáška o civilizácii starovekého Egypta

Mýty, symboly, chrámy

Poňatie života a smrti. Pohrebné rituály

Britský archeológ a egyptológ Howard Carter a objavenie hrobky

mladého egyptského faraóna Tutanchamona v Údolí kráľov

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné

a dokumentačné stredisko UNESCO,

Kultúrna asociácia Nová Akropolis

18. 9. 2014

SALÓN U LISZTA

Fenomén Baťa

Sedemdesiata druhá časť programového projektu

Hostia: Pavel Velev, riaditeľ Nadácie Tomáša Baťu, Zlín;

Stanislav Knotek, právny zástupca rodiny Baťa, Zlín; Zdeněk Pokluda, his-

torik, Univerzita Tomáša Baťu, Zlín; Ján Holčík, predseda Dozornej rady

Baťa Slovensko, Bratislava

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné

kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

24. 9. – 3. 10. 2014

VÝSTAVA OBRAZOV

Ateliér neprofesionálnych výtvarníkov

Usporiadateľ: OZ Ateliér neprofesionálnych výtvarníkov, Bratislava

25. 9. 2014

Peter Dinuš – Ladislav Hohoš – Marek Hrubec:

REVOLÚCIA ALEBO TRANSFORMÁCIA

Prezentácia publikácie Vydavateľstva SAV Veda a Filozofia Praha

Usporiadatelia: Futurologická spoločnosť na Slovensku,

Klub Nového slova

Ústav politických vied Slovenskej akadémie vied,

Univerzitná knižnica v Bratislave

OKTÓBER

1. 10. 2014

KNIHOVNÍCKY BARCAMP

Netradičná konferencia, ktorej obsah vytvárali samotní účastníci

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave,

Centrum vedecko-technických informácií SR,

Katedra knižničnej a informačnej vedy FiF UK Bratislava,

Mestská knižnica v Bratislave

2. 10. 2014

SLOVO KU KNIHE

Martin Homza a kol.: **Svätopluk v európskom písomníctve**

Prečo Svätopluk I. v dejinách Slovákov, Moravanov a Čechov musí, respektíve nesmie byť kráľom?

Historické fakty versus legendy

Usporiadatelia: Katedra slovenských dejín FiF UK Bratislava,

Občianske združenie Libri Historiae, Vydavateľstvo Post Scriptum,

Univerzitná knižnica v Bratislave

6. 10. 2014

SLOVENSKÉ BEZPEČNOSTNÉ FÓRUM 2014

Konferencia o aktuálnych otázkach zahraničnej a bezpečnostnej politiky Slovenskej republiky

Sprievodná výstava „Desať rokov SR v EÚ a NATO“

Usporiadatelia: Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Univerzitná knižnica v Bratislave

– Depozitná knižnica NATO, Euroatlantické centrum

9. 10. – 29. 10. 2014

SVETOVÝ ANIMOVANÝ FILM A JEHO TVORCOVIA

Výberová kolekcia z histórie svetového animovaného filmu zo zbierok Múzea Château Annecy vo Francúzsku

Retrospektívny pohľad na animovanú tvorbu a jej osobnosti v priereze päťdesiatich rokov Medzinárodného festivalu animovaných filmov v Annecy

Kurátor výstavy: Maurice Corbet (F)

Usporiadatelia: Bibiana, medzinárodný dom umenia pre deti, Francúzsky inštitút v Bratislave, Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum

Výstava sa uskutočnila pri príležitosti XII. medzinárodného festivalu animovaných filmov pre deti Bienále animácie Bratislava – BAB 2014

14. 10. – 15. 10. 2014

INFORMAČNÉ KOMPETENCIE PRE ZNALOSTNÚ SPOLOČNOSŤ

Vedecká konferencia Katedry knižničnej a informačnej vedy

Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave

Usporiadatelia: Katedra knižničnej a informačnej vedy

FiF UK Bratislava,

Univerzitná knižnica v Bratislave

16. 10. 2014

BRATISLAVSKÝ HRAD – KELTSKÁ AKROPOLA NA DUNAJI

Pútavé rozprávanie o výsledkoch archeologických výskumov v ostatnom desaťročí

Význam a postavenie bratislavského oppida v neskorej dobe laténskej

Prednášala: Margaréta Musilová, archeologička

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Mestský ústav ochrany pamiatok v Bratislave

20. 10. 2014

ODRAZ I. A II. SVETOVEJ VOJNY V SLOVENSKEJ LITERATÚRE

Konferencia o historických vojnových súvislostiach a literárnej tvorbe s vojnovou tematikou

Usporiadatelia: Asociácia organizácií spisovateľov Slovenska,
Klub nezávislých spisovateľov

21. 10. 2014

Thomas Piketty:

KAPITALIZMUS 21. STOROČIA

Seminár o rozsiahlom diele francúzskeho ekonóma, ktoré s nadšením prijala odborná verejnosť vrátane viacerých držiteľov Nobelovej ceny

Usporiadatelia: Futurologická spoločnosť na Slovensku,
Klub Nového slova, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave,
Univerzitná knižnica v Bratislave

21. 10. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť tridsiata deviata

Téma: **Obyčajný guru**

Je tvorí výnimočné?

Aký vplyv a moc (alebo bezmoc) majú tí, ktorí sú „na očiach“?

Hostia: Tomáš Varga, spisovateľ; Branislav Jobus, hudobník, spisovateľ;

Zora Paulíniová, trénerka, facilitátorka, konzultantka

Hudobný hosť: Abusus, Vrbové

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Rozhlas a televízia Slovenska – Rádio Devín, Umelecká agentúra ABA

22. 10. 2014

NEOPLATONICI – POSLEDNÁ HVIEZDA ANTIKY

Šiesta prednáška z celoročného cyklu

FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO ĽUDSTVA

Vývoj neoplatónovskej filozofie a jej najvýznamnejší predstavitelia

Plotínos a eklektická filozofia. Hypatia z Alexandrie.

Čítanie z diel neoplatónskych filozofov

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

23. 10. 2014

SALÓN U LISZTA

S láskou k humoru

Sedemdesiata tretia časť programového projektu

Účinkovali: Tomáš Janovic, spisovateľ, humorista, dramatik;

Milan Lasica, herec, komik, textár, režisér

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

29. 10. – 28. 11. 2014

ADVOKÁCIA VČERA A DNES

Výstava o histórii advokácie na Slovensku spojená s prezentáciou knihy „Advokát a legionár Janko Jesenský“

Usporiadatelia: Slovenská advokátska komora, Univerzitná knižnica v Bratislave – Depozitná knižnica NATO

Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti 100. výročia vypuknutia prvej svetovej vojny

NOVEMBER

5. 11. 2014

MAĽOVANÉ PRE ŽIVOT alebo z kúzelnického klobúka

Dezidera Bangu

Výstava a stretnutie popredných literárnych umelcov pri príležitosti

75. výročia narodenia najvýznamnejšieho literáta rómskej kultúry

Laudatio – Ladislav Volko

Projekcia filmu Kúzelnický klobúk (r. Anna Nemogová-Kolárová)

Usporiadatelia: Rozhlas a televízia Slovenska, ME.CEM, Rómske mediálne centrum, Univerzitná knižnica v Bratislave

7. 11. – 29. 11. 2014

JOSÉ GUERRERO (E)

Výstava fotografií

Usporiadatelia: OZ FOTOFO, Stredoeurópsky dom fotografie, Veľvyslanectvo

Španielskeho kráľovstva v Slovenskej republike, Univerzitná knižnica

v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum

Výstava sa uskutočnila v rámci 24. ročníka Mesiaca fotografie
Podujatie je súčasťou Európskeho Mesiaca fotografie (Berlin, Bratislava,
Budapest, Ljubljana, Luxembourg, Paris, Vienna)

12. 11. 2014

ETNOFILM ČADCA 2014

Pofestivalová prehliadka najúspešnejších filmov z 18. ročníka
Medzinárodného filmového festivalu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Kysucké kultúrne
stredisko v Čadci, Katedra etnológie a muzeológie FiFUK Bratislava

18. 11. 2014

DATABÁZY EBSCO ako efektívna podpora pri štúdiu a vede

Praktický seminár

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave,
EBSCO Information Services, s.r.o.

19. 11. 2014

FILOZOFIA RENESANCIE A HUMANIZMU

Siedma prednáška z celoročného cyklu

FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO LUDSTVA

Znovuzrodenie filozofie v Európe. Návrat k človeku a prírode. Veľké
osobnosti renesančného myslenia. Čítanie z diel renesančných filozofov

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné
a dokumentačné stredisko UNESCO, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

20. 11. 2014

TRNAVSKÉ MEŠTIANSKE ZÁVETY (1700 – 1871)

Prezentácia edície prameňov

Moderoval: Michal Bada, Historický ústav Slovenskej akadémie vied

Usporiadatelia: Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave,
Univerzitná knižnica v Bratislave

20. 11. 2014

SALÓN U LISZTA

Sedemdesiata štvrtá časť programového projektu

Diplomatic Immunity

Hostia: JE Alexander Ben-Zvi, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec štátu Izrael v Slovenskej republike; JE Theodore Sedgwick, mimoriadny a splnomocnený veľvyslanec USA v Slovenskej republike; Michal Biganič, primátor mesta Stará Lubovňa, bývalý diplomat Československa a Slovenskej republiky v krajinách Latinskej Ameriky a Európy; Grigorij Mesežnikov, politológ, prezident Inštitútu pre verejné otázky
Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

27. 11. 2014

NOMEN OMEN – dotyky s osobnosťami

Sedemnásť časť programového projektu „A“ ako Aznavour

Život jedného speváka – história jednej krajiny

Umelecko-publicistický večer pri príležitosti 90. výročia narodenia arménsko-francúzskeho šansoniera, herca, textára a diplomata

Charlesa Aznavoura

Účinkovali: Michel Pouchepadass, radca pre spoluprácu a kultúrnu činnosť, riaditeľ Francúzskeho inštitútu v Bratislave;

Pavol Demeš, zahranično-politický analytik; Didier Rogasik

Katarína Konečná, klavír

Koncepcia, scenár, moderovanie: Tatiana Linetová

Súčasťou podujatia boli ukážky z hudobnej a hereckej tvorby

Charlesa Aznavoura a výstava fotografií Pavla Demeša o Arménsku

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra YKSA

DECEMBER

1. 12. – 2. 12. 2014

KONFERENCIA PRIDRUŽENÝCH ŠKÔL UNESCO V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Výročné stretnutie predstaviteľov Pridružených škôl UNESCO v SR s odborným programom

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Slovenská komisia pre UNESCO,

poradný orgán Vlády SR a NR SR, Ministerstvo zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

4. 12. – 20. 12. 2014

JANA PIVOVARNÍKOVÁ – Obrazy

Jubilejná výstava autorky, ktorá sa v oblasti maľby venuje figurálnym
motívom situovaným v neohraničenom krajinnom priestore

Úvodné slovo: Peter Kršák

Usporiadateľ: Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum

4. 12. 2014

KAPITOLA: I. SVETOVÁ VOJNA

Medzinárodný seminár v rámci projektu Historia magistra

Usporiadatelia: Historický ústav Slovenskej akadémie vied,

Veľvyslanectvo Spolkovej republiky Nemecko v Slovenskej republike,

Univerzitná knižnica v Bratislave

7. 12. 2014

VIANOČNÉ PASTORÁLE

4. ročník multižánrového programového projektu **A cappella**

Vokálna formácia z Trnavy – objav sezóny 2014

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

9. 12. 2014

ROK ČESKEJ HUDBY

Komorný koncert poslucháčov Konzervatória v Bratislave

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Konzervatórium
v Bratislave

9. 12. 2014

ZÁHRADA

Hovory o kultúre a kriku doby. Časť štyridsiata

Téma: **Učím sa byť umelcom?**

Ako prebieha vzdelávanie v rámci umeleckých odborov na Slovensku?

Sú talentové skúšky skutočne pre talentovaných?

Aké uplatnenie nachádzajú u nás absolventi?

Hostia: Lucia Tallová, výtvarníčka; Tomáš Krupa, režisér filmu Absolventi;

Marek Leščák, pedagóg na VŠMU

Hudobný hosť: Matej Starkov

Koncepcia a moderovanie: Zuzana Tkáčiková

Súčasťou večera boli ukážky z filmu Absolventi

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Multifunkčné kultúrne centrum, Rozhlas a televízia Slovenska – Rádio Devín,

Umelecká agentúra ABA

10. 12. 2014

KNIHOVNÍCKE VIANOCE

Predvianočné stretnutie členov Krajskej pobočky

Spolku slovenských knihovníkov Bratislavského kraja

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave, Krajská pobočka

Spolku slovenských knihovníkov Bratislavského kraja

10. 12. 2014

ARABSKÁ STREDOVEKÁ FILOZOFIA

Ôsma prednáška z celoročného cyklu

FILOZOFICKÉ DEDIČSTVO ĽUDSTVA

Rozkvet arabskej kultúry počas európskeho stredoveku

Záchrana gréckeho filozofického dedičstva

Veľké osobnosti arabskej filozofie: Al Fárábí, Avicenna, Averroes

Prednášala: Kamila Hermannová, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave – Informačné a dokumentačné stredisko UNESCO, Kultúrna asociácia Nová Akropolis

14. 12. 2014

VIANOČNÉ PASTORÁLE

4. ročník multižánrového programového projektu

Zoro Laurinc – Richard Rikkon

Vianočné stretnutie noblesného šansoniéra a multižánrového klaviristu

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum

17. 12. 2014

SALÓN U LISZTA

Oj, mamy, nebite nás... idú Vianoce!

Sedemdesiata piata časť programového projektu

Účinkovali: Martin Babjak, barytonista; Daniel Buranovský, klavirista;

Boris Lenko, akordeonista; Stanislav Palúch, kontrabasista;

Ján Krigovský, huslista

Hostiteľ večera: Stanislav Bachleda, publicista

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra ABA

21. 12. 2014

VIANOČNÉ PASTORÁLE

4. ročník multižánrového programového projektu

Szidi Tobias & Band

Koncert originálnej pesničkárky na rozhraní žánrov

Usporiadatelia: Univerzitná knižnica v Bratislave

– Multifunkčné kultúrne centrum, Umelecká agentúra Yksa

Názov:	BULLETIN UNIVERZITNEJ KNIŽNICE V BRATISLAVE č. 2/2014
Vydala:	Univerzitná knižnica v Bratislave
Zodpovedný redaktor:	Mgr. Henrieta Gábrišová
Redakčná rada:	Mgr. Mária Džavíková, Mgr. Henrieta Gábrišová Mgr. Kamila Fircáková, PhDr. Dagmar Kleinová, Mgr. Tatiana Popová, PhDr. Lýdia Sedláčková
Jazykový redaktor:	Mgr. Tatiana Popová, Mgr. Nikola Kubaliaková
Rok vydania:	2014
Na obálke použitý:	Detail prvotlače zo zbierky Univerzitetnej knižnice v Bratislave pod signatúrou Inc 9
Názov titulu:	Biblia bohemica
Proveniencia:	Biblia pochádza z františkánskeho kláštora v Bardejove, ako udáva aj rukopisný exlibris Conventus Bartphensis na fóliu a2. Univerzitná knižnica bibliu kúpila na aukcii v Košiciach roku 1923
Tlač:	ŠEVT, a.s.
ISSN:	1210-2016